

# Vihornik

Poštnina plačana pri  
pošti Slovenj Gradec  
Cena 2,90 €



naslovna tema

## Segrevanje planeta – lubadar na pohodu

kmetijstvo

**Gensko spremenjeni  
organizmi (GSO)**

kultura in jezik

**Gostovanje na otoku Šolta  
in v Splitu**

ljudje in dogodki

**Florjanovo**





# Segrevanje planeta – lubadar na pohodu

Vlado Petrič, univ. dipl. inž.,  Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec, vodja KE Dravograd

Uradni podatki kažejo, da se svet res ogreva. Lani je medvladna organizacija za podnebne spremembe pri Združenih narodih (IPCC) sporočila, da je planet za približno 0,75° C toplejši kot leta 1850. Čeprav številka ni videti velika, pa lahko že tako majhna, skoraj neznamenatna sprememba povprečne temperature povzroči veliko spremembo podnebja. Svet je bil v preteklosti še precej toplejši – pred 450 tisoč in 800 tisoč leti so na Grenlandiji rasli gozdovi. Med zadnjo ledeno dobo je bil planet le za okrog 5° C hladnejši, kot je zdaj. Zakaj nas torej skrbi: **zaradi naglice, s katero se dogajajo spremembe.** Življenje (živali in rastline – posledično pa tudi človeštvo) se v tako kratkem obdobju ne more „uspešno“ prilagoditi novim pogojem – v preteklosti so se manjše spremembe dogajale skozi stoletja in tisočletja. Nekateri „dokazi“ segrevanja planeta:

- evropski ledeniki so se od leta 1850 zmanjšali za polovico,
- Triglavski ledenik, ki je sre-

di 19. stoletja meril okoli 40 ha, je praktično izginil,

- komarji, ki prenašajo malarijo, se selijo proti severu in v gorate predele,
- virus zahodnega Nila, ki so ga v Ameriki opazili pred devetimi leti, je leta 2006 v ZDA okužil že preko 4000 ljudi,
- lubadar, ki ga lahko mrzle zime zatrejo, je zaradi toplih zim uničil približno 13 milijonov hektarjev kanadskih gozdov, kar je povzročilo za 6 milijard dolarjev škode,
- topljenje ledenikov na Arktiki in Antarktiki – letos se je odtrgala ledena plošča velikosti otoka Krf, kar predstavlja kar 25 % površine ledenikov Arktike.

Dr. Lučka Kajfež Bogataj, profesorica na Biotehniški fakulteti v Ljubljani in sodelavka IPCC-ja:

- v Sloveniji: od devetih hudih suš v zadnjih 40 letih jih je bilo kar šest v zadnjih 15 letih,
- predvidevanja: v prihodnosti bomo imeli še več ekstremnega vremena: od 5–10% več

padavin pozimi in kar 20 % manj padavin poleti ...

Dokazov je še veliko. Medvladna skupina IPCC sklepa, da je za spremembe verjetno odgovorno človeštvo, ker s svojo dejavnostjo izpušča v ozračje vse več toplogrednih plinov. Glavni toplogredni plini: (ogljikov dioksid CO<sub>2</sub>, metan CH<sub>4</sub>, dušikov oksid NO, fluorirani plini CFCs in vodna para). Ti plini povzročajo, da se toplotna energija ne dviga v višje plasti ozračja, ampak ostaja pri tleh. Ogljikov dioksid nastaja predvsem pri izogrevanju fosilnih goriv (premog, nafta), lesa in kmetijskih odpadkov. Koncentracija CO<sub>2</sub> se je od začetka industrijske dobe zvišala za **35 %**.

Metan in dušikove spojine prispevajo naftne vrtine in rafinerije ter rudniki premoga. Količina metana se je povečala za več kot **100 %**, duš. oksida pa za **17 %**. Fluorirane pline je razvil človek (v naravi niso prisotni) za potrebe industrije, s spoznanjem njegove škodljivosti pa je proizvodnjo teh plinov že omejil.

Vodna para je v ozračju del zaprtega sistema kroženja vode. Ker se zemlja zaradi zviševanja koncentracije toplogrednih plinov segreva, se tudi izhlapevanje povečuje, zato je v ozračju vedno več vlage. Britanski raziskovalci so dokazali, da se je zaradi človeške dejavnosti vlažnost ozračja v 30 letih zvišala za **2,2 %**.

Vir: (Reader's Digest Slovenija, januar 2008)

Poškodbe iglavcev (smreke) se iz leta v leto večajo. Snegolomi in vetroolomi se kar vrstijo eden za drugim, kakor vse daljša sušna in zelo vroča obdobja. Rezultat: **pojav prekomerne namnožitve lubadarja.**

Pojav prekomerne namnožitve lubadarja je zelo zapleten naravni pojav. Lubadar je sekundarni škodljivec, kar pomeni, da napada drevje, ki je že poškodovano in fiziološko opešano (nevtalno). Pri prekomerni namnožitvi se lahko naseli tudi v relativno zdrava drevesa.

Literatura navaja kot glavne krivce za prekomerno namnožitev lubadarja visoke dnevne temperature, pomanjkanje vode v času vegetacije, poškodbe dreves zaradi naravnih ujm – vetrolom, snegolom, poškodbe drevja zaradi človekovega delovanja – imisije, poškodovanost drevja in korenskega sistema po spravi in sečnji, pospeševanje (sadnja, naravna obnova) smreke na rastiščih, ki zanjo niso primerna, pa še kaj. Že pojav, da smreka v zadnjem obdobju skoraj vsako leto semeni – običajno vsakih 5 let, kaže, da je z naravo nekaj „narobe“. S pogostim in obilnim obrodrom želi drevo (posamezna drevesna vrsta), ki je ogroženo, ohraniti vrsto (boj za obstanek).

V Sloveniji se sečnje iglavcev zaradi podlubnikov zadnja leta prekomerno povečujejo, tako v območju Slovenj Gradca kakor tudi v Krajevni enoti Dravograd. OE Slov. Gradec s svojimi



Urejeno žarišče lubadark



Prvi majski ulov lubadarjev

Foto: Gorazd Mlinšek



Količina evidentiranega poseka po lubadarju poškodovane lesne mase v Sloveniji, OE Slovenj Gradec in KE Dravograd ter njihova primerjava:

LETO	SLOVENIJA (m <sup>3</sup> )	OE SL. GR. (m <sup>3</sup> )	KE DRAV. (m <sup>3</sup> )	OE/SLOV. (%)	KE/SLOV. (%)	KE/OE (%)
2002	169.382	6.983	1.734	4,12	1,02	24,83
2003	406.621	21.030	3.537	5,17	0,87	16,83
2004	573.557	14.905	3.118	2,6	0,54	20,92
2005	747.123	10.291	2.068	1,38	0,28	20,1
2006	702.725	14.645	3.319	2,08	0,47	22,71
2007	512.136	20.954	8.174	4,09	1,6	39,01

Vir: Poročilo o delu Zavoda za gozdove Slovenije za leta 2002, 2003, 2004, 2005, 2006 in 2007.

60.000 ha gozdov predstavlja približno 5 % površine slovenskih gozdov, KE Dravograd pa s površino 6.000 ha 0,5 % te površine.

V letu 2007 se je stanje v Sloveniji nekako „umirilo“, nika kor pa to še ni stanje, ki si ga želimo. Relativno povečanje po lubadarju poškodovanih dreves beležimo v OE Bled in OE Slovenj Gradec. Zanimivo – ti dve Območni enoti sta bili najbolj prizadeti po snegolomu poškodovanih iglavcev v spomladanskih mesecih v letu 2007.

V mesecu maju 2006 je bilo v KE Dravograd zaradi močnega vetrologa posekanih več kot 3000 m<sup>3</sup> lesa, največ v okolici Otiškega Vrha. V mesecu marcu 2007 pa je bilo v KE Dravograd evidentiranih preko 7.000 m<sup>3</sup> lesa zaradi močnega snegoloma, ki je prizadel prav nižinske predele ob rekah Mislinja, Meža in Drava – področja Otiški Vrh, Šentjanž, Črneče, Libeliče ter področji Viškega in Trbonjskega polja.

19. in 20. marca 2007 po snegolomu poškodovano drevje in relativno visoke dnevne temperature v mesecu aprilu in maju 2007 so predstavljale veliko nevarnost preštevilne namnožitve podlubnikov. K sanaciji se je pristopilo takoj, delavci Zavoda za gozdove smo na nevarnost prekomerne namnožitve nenehno opozarjali – radio in časopisi, kakor tudi osebna opozorila –, vendar pa kar nekaj lastnikov opozoril ni jemalo dovolj resno in je pričelo s sanacijo, ko se je lubadar že razvijal ali pa se je že razvil in pričel z novo generacijo.

Vsa skladišča lesa, še posebej

pa skladišča lesa v Otiškem Vrhu, so posebno poglavje, saj predstavljajo neposredno nevarnost za širjenje podlubnikov. Kako močan je ta vpliv na okoliške gozdove, je praktično nemogoče izmeriti, vpliv pa je nesporen. Da bi se ta vpliv v čim večji meri omilil, smo delavci Zavoda za gozdove skupaj z upravljavci teh skladišč napravili načrte preventivno varstvenih ukrepov za zatiranje podlubnikov ter izvedbo le-teh tudi nadziramo – tudi s pomočjo gozdarskega inšpektorja.

Iz vseh navedenih argumentov nesporno sledi, da se okolje spreminja z bliskovito naglico, prehitro, da bi se živa bitja – tudi gozd – lahko uspešno prilagodila nastalim spremembam. V bližnji prihodnosti se bo delež smreke predvsem v nižinskih gozdovih močno zmanjšal, saj smreka najslabše prenaša vse te ekstremne naravne pogoje, ki se pojavljajo v zadnjem času. Napovedi meteoroloških strokovnjakov glede naravnih pojavov pa so še veliko bolj črnoglede.

### ZELO POMEMBNO!

**Kako hitro se bo delež smreke zmanjševal, je v veliki meri odvisno od našega skupnega, hitrega in pravočasnega reagiranja na poškodbe v gozdu:**

- ne samo delavci Zavoda za gozdove, tudi lastniki gozdov ste dolžni pregledati svoj gozd po vsaki večji ujmi – po močnejšem sneženju, po močnejših nevihtah, vetru ipd.;
- če se ugotovijo poškodbe, takoj obvestite pristojnega

revirnega gozdarja Zavoda za gozdove, ki vam bo dal nadaljnja navodila – ta navodila tudi upoštevajte;

- takoj pristopite k sanaciji, posebej še v spomladanskih in poletnih mesecih, saj lahko lubadar v ugodnih pogojih razvije celotno generacijo že v 6–8 tednih – če ta čas zamudite samo za nekaj dni, ste lubadarja „GOJILI“;

stavljajo veliko nevarnost za nastanek novega žarišča – naj se vam ne smilijo, ker v nasprotnem primeru ta drevesa predstavljajo veliko verjetnost za novo lubadarsko jedro;

- opravite vsa zatiralna in preventivno-zatiralna dela, ki vam jih svetuje vaš revirni gozdar (vsi ukrepi so navedeni v spodnjih razpredelnicah).

Šifra ukrepa	Vrsta dela	Vrednost financiranja EUR/drevo
901	Podiranje in izdelava nastav	10,02
902	Lupljenje lovnih debel	6,68
903	Požig ostankov lovnih nastav	6,26
904	Škropljenje lovnih nastav	4,59
905	Prehodi med lovnimi nastavi	1,25
906	Zlaganje lovnega kupa	6,26
907	Namestitev cerade in zložitev kupa	7,51
908	Požig lubja	2,5
909	Požig lovnega kupa	6,26
910	Drobljenje ostankov lovnih nastav	6,26
915	Drobljenje lovnega kupa	6,26

Plačilo ukrepov od 901 do 915 je 100 % subvencionirano.

Šifra ukrepa	Vrsta dela	Vrednost financiranja EUR/drevo
921	Podiranje in izdelava lubadark	0
922	Lupljenje lubadark	6,68
923	Požig ostankov lubadark	6,26
924	Škropljenje lubadark	4,59
928	Drobljenje ostankov lubadark	6,26
929	Namestitev cerade in zložitev kupa pri lubadarkah	7,51
930	Požig lubja lubadark	2,50

Ukrepi 921 do 930 so sofinancirani v 50 % deležu.

- zelo pomemben je tudi pravočasno in pravilno opravljen gozdni red – sečni ostanki razžagani in zloženi v kupe tako, da so debeli konci vej zloženi v sredini kupa in prekriti s tanjšimi, panji pa obeljeni;
- k sanaciji ugotovljenega „lubadarskega jedra“ pristopite takoj, saj kljub delnemu odpadu lubja in večinskemu izletu nove generacije pod lubjem ostane znaten delež nerazvitih osebkov, ki se v kratkem razvijejo. Posekajte vsa relativno zdrava drevesa, ki se dotikajo poškodovanih „lubadark“, saj pred-

Zavod za gozdove Slovenije bo v naslednjih letih za zaradi podlubnikov najbolj poškodovane gozdne površine pripravil program sanacije – ponovne pogozditve po ujmah poškodovanih gozdov in drugih zatiralnih ukrepov.

Po trenutni zakonodaji predpisi ne predvidevajo zmanjšanja davka na katastrski dohodek zaradi poškodb po lubadarju, vendar pa je Zavod za gozdove Slovenije kot institucija že podal pobudo o spremembi zakonodaje v smislu zmanjšanja davka, saj poškodbe po lubadarju v veliki meri izvirajo iz sprememb okolja.



# Študijski krožek o lesenih hišah na Kozjaku

Zdenka Jamnik, univ. dipl. inž., Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec, mentorica ŠK

Ljudje, ki so živeli ali še živijo v lesenih hišah, imajo veliko znanja o tej stavbni dediščini in lastnostih lesa kot zdravem in naravnem gradbenem materialu. Nekateri še znajo opravljati posamezna dela, kot so cepljenje »šinklov« in pokrivanje z njimi, tesanje tramov in »tumplanje« – vezanje sten, izdelava »rušta« in podobno. Prav te ljudi z območja občine Muta smo želeli zbrati, da posredujejo svoje bogato znanje in izkušnje našim naslednikom.

Zato smo v mesecu februarju v okviru Zavoda za gozdove, OE Slovenj Gradec, KE Radlje, pričeli na Pernicah izvajati študijski krožek o lesenih hišah na Kozjaku. Z zbranim znanjem in obliki zapisa želimo našim znancem ohraniti nekatere že pozabljene elemente tehnike ljudskega stavbarstva. Lesu, ki raste v naših kvalitetnih gozdovih in postaja danes vse pomembnejši gradbeni material, želimo z izkušnjami iz preteklosti dati večji pomen pred ostalimi materiali. Srečanji se udeležujejo tudi mladi, ki kažejo interes za gradnjo lesenih hiš, in predstavnica šole, ki zbrano znanje preko občolskih dejavnosti posreduje našim najmlajšim. Želja članov krožka je tudi ohraniti značilne lesene hiše in tako doprinesti k pomenu stavbne dediščine našega podeželja. Dobivamo

se v prostorih bivše podružnične šole na Pernicah. Na dosedanjih srečanjih smo v sproščenem vzdušju s pripovedovanjem tu živčih ljudi zbrali veliko znanja in izkušenj o značilnostih stoletnih lesenih hiš, o njihovi zgradbi, arhitekturi, oprepi in življenju v njih.

Skupaj smo ugotovili, da v gozdnati krajini ostaja les pomemben gradbeni material še danes. Na podeželju občine Muta je še precej hiš, ki so lesene ali delno lesene in v številnih še živijo ljudje. Nekaj hiš je spremenjenih, predvsem so zamenjana okna, strehe, narejeni so prizidki, a glavni del hiš ostaja v lesu. Nekatere še ohranjajo svojo značilno arhitekturo (strmo streho, pokrito s »šinkli«, majhna okna, leseno steno vezano s »tumpli«) in značilno notranjo razporeditev prostorov ter opremo. Prav te značilnosti skušamo zbrati

in jih ohraniti v obliki zapisa. Veliko dragocenih podatkov in izkušenj je bilo povedanih o lastnostih lesa, ki jih je bilo potrebno upoštevati pri vgradnji, da so hiše lahko dočakale starost sto in več let.

Za vzdržljivost lesa je pomembno, da le-ta ne trohni in gnije, da se ne krči, ne razpoka in ne gori. Zato je potrebno vedeti, kje naj tako drevo raste, kdaj ga moramo posekati in kdaj obdelati. Vse to so bogate izkušnje teh ljudi. Izkušnje smo še potrdili z znanjem iz knjige *Vse ob pravem času* (Uporaba luninega koledarja) Johanna Paungerja in Thomasa Poppa ter iz knjige *Biologično kmetovanje in vrtnarjenje Valentina Feichterja*. Na splošno pa velja pravilo, da je pravi čas sečnje lesa za gradnjo pozimi, ko les ne »dela«, to je zadnja dva dni v decembru in prva dva dni v januarju, 21. januarja, 1. in 2. februarja.

Na terenu smo poslikali precej hiš, kjer so vidni posamezni elementi značilne arhitekture našega podeželja. Gospod Kristl Valtl nam je pokazal fotografije mnogih lesenih hiš na Pernicah izpred več desetletij, ko je marsikatera danes že propadajoča stavba bila še »živa«. Naše srečanje sta obogatila predstavnika GG Slovenj



Primer vezanja sten



Modrejeva bajta na Pernicah



Stara šola na Pernicah



„Karbellov“ Tija je pokazal streho iz deščic



Srečanje v šoli na Pernicah



Gradec direktor gospod Silvo Priteržnik in vodja projektne skupine gospod Drago Pogorevc s predstavitev projekta Pohorske eko-etno hiše. Cilj projekta je razviti koncept eko-etno gradnje objektov po vzoru pohorske krajinske stavbne dediščine, izdelati izvedbene načrte, postaviti pilotske objekte in osveščati javnost. S projektom bodo spremljali, katere značilnosti in posebnosti arhitekture iz preteklosti bodo vključili v izgradnjo sodobnih hiš (tradicija), uporabo naravnih materialov za zdravo bivalno okolje, nizke stroške vzdrževanja in bivanja, udobnost v hiši in okolju in ekobio gradnjo (uporabo izdelkov, ki varujejo okolje in ohranjajo ljudi zdrave). Razviti in izdelati želijo masivno hišo iz lesa naših kvalitetnih gozdov in ji dodati svojo zgodbo. Projektna skupina je obiskala tudi nekaj lokacij na Pohorju, kjer je še vidna stavbna dediščina lese-



Žavcarjeva bajta na Pernicah

nih hiš.

Na srečanju je bilo veliko skupnih ugotovitev o značilnostih lesenih hiš in lesu kot naravnem gradbenem materialu. Bili smo enotnega mnenja, da je lesu iz naših gozdov potrebno dati večji pomen in o tem ljudi osveščati.

Naše izkušnje in ugotovitve o stavbni dediščini, še bolj pa izvajanje posameznih del, kot so cepljenje »šinklov« in pokrivanje streh, vezanje »ruštov« in podobno, so lahko priložnost

za sodelovanje v omenjenem projektu.

Karbelov Tija s Sv. Primoža nad Muto nam je na srečanju pokazal, kako bi lahko poleg »šinklov« lesene hiše pokrivali tudi s smrekovimi deščicami. Strokovnjak za energetske svetovanje gospod Danilo Rebernik nam je slikovito prikazal, kako leseno hišo dobro izolirati z naravnimi materiali, da bo energetske čim bolj varčna.

V okviru krožka se dogovarja-

mo za strokovno ekskurzijo v Logarsko dolino, kjer bi izmenjali izkušnje in tako obogatili naše dosedanje znanje.

Izkušnje in ugotovitve udeležencev je potrebno le še zbrati in urediti z namenom, da ostanejo kot zapis (zloženka) značilne stavbne dediščine našega kraja. Javnosti se želimo kot krožek predstaviti v okviru prireditve na lokalnem nivoju ali v okviru šolskih aktivnosti.

## Informativni gozdarski storži v marcu

— Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd., ☎ Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec —

Za nami je april, kot se spodobi. Bil je bolj moker kot suh, na Koroškem smo imeli kar 14 deževnih dni. Te dni so lokalno in časovno različno prevladovali nevihte, nekajkrat pa so vrhove Pece, Uršlje gore in Raduhe dodatno pobelile snežinke. Vrh Pece in Uršlje gore pa tudi osojni predeli zgornjega dela Smrekovca so ostali pokriti s snegom do konca aprila

in še v maju. 12. aprila je v dopoldanski nevihti nad Koroško nekajkrat zagrmelo in zabliskalo. Ta vremenski pojav je napovedoval vdor hladnega zraka nad naše kraje. Najhladneje je bilo od 1. do 10. aprila in od 14. do 16. aprila. V teh obdobjih so bile najnižje jutranje temperature od  $-2^{\circ}\text{C}$  (5. april) do  $3^{\circ}\text{C}$ . V aprilu so se pojavljale velike razlike med najnižjimi in naj-

višjimi dnevnimi temperaturami (1. aprila 2008 od  $2$  do  $17^{\circ}\text{C}$ , 14. aprila od  $0$  do  $15^{\circ}\text{C}$ , 20. aprila od  $5$  do  $20^{\circ}\text{C}$ , 28. aprila od  $3$  do  $20^{\circ}\text{C}$ ). Najvišje aprilske dnevne temperature so bile od  $9$  do  $20^{\circ}\text{C}$ . Že v aprilu so bile občutne nenadne temperaturne spremembe, ki jih povzročata človek z onesnaževanjem našega okolja, še posebno pa ozračja (močnejše sevanje sonca in ne-

enakomerno segrevanje zraka zaradi poškodovane ozonske plasti).

Mila zima brez zmrzali, namočena zemlja, za ta čas visoke temperature so vplivale na zgodnje brstenje posameznih grmovnih in drevesnih vrst. V Spodnji Mežiški dolini je čremsa zacvetela že v začetku aprila, medtem ko je v Dravski dolini



Erozijske sledi brezobzirnih motokrosistov pod Marholčami nad Mežico



Šumahov vrh (fotografirano pod Marholčami 16.4.2008)



Pogled na Peco z Marholč (16.4.2008)





Udeleženci ZGS OE Slovenj Gradec pri uvajanju obnove gozdnogospodarskega načrta GGE Ravne na Navrškem vrhu (24.4.2008)

ta v tem obdobju že odcvetela. V nižinskih predelih je do nadmorske višine 500 m ozelenel tudi macesen, višje pa v drugi polovici aprila. Na Polovcu so na nadmorski višini 900 m (KE Črna) po 20. aprilu ozelenele posamezne bukve.

V aprilu nevihte niso bile močne, prevladoval je rahel dež, katerega je zemlja enakomerno vpijala. Vлага v zemlji je pripomogla, da je drevje in drugo rastje pričelo rasti in se je fiziološko ojačalo. Tako bo lažje kljubovalo najrazličnejšim boleznim in škodljivim žuželkam, ki so v naših gozdovih vse pogostejše. **Zaradi visokih temperatur v aprilu (nad 15° C) so v nižinskih prisojnih predelih postali aktivni podlubniki. Gozdarji so v aprilu postavili prve kontrolno-lovne pasti in kontrolno-lovna drevesa. Na osončenih predelih smo prvi ulov velikih**

**lubadarjev evidentirali zadnje dni v aprilu. Pojavilo se je večje število lanskkih žarišč lubadark. Tako smo gozdarji Zavoda za gozdove Slovenije v Območni enoti Slovenj Gradec do konca aprila v vseh gozdovih evidentirali 155 žarišč lubadark ali 4283 m<sup>3</sup> bruto drevesne lesne mase (v zasebnih gozdovih 133 žarišč, v državnih gozdovih 22 žarišč).** Letos opazamo pojav posameznih žarišč v višjih predelih (Mežiška dolina), kjer so se prejšnja leta pojavila šele konec maja ali v juniju. Sklepamo, da je vzrok za zgodnejši in pogostejši pojav v višjih predelih v segrevanju zraka. **Moker in hladnejši maj lahko upočasnijo razvoj prve generacije podlubnikov (posebno velikega in malega lubadarja), vendar se na vreme ne moremo in ne smemo zanašati. V gozdovih moramo poskrbeti za pravočasne preventivno varstvene**

**ukrepe, lastniki gozdov in izvajalci del v državnih gozdovih (koncesionar GG Slovenj Gradec in nekoncesionarji) morajo upoštevati navodila revirnih gozdarjev in pravočasno ter vestno izvesti gozdni red na sečišču po končani sečnji. Zaradi malomarnosti v gozdu lahko nastane velika škoda, povzroči pa lahko nenormalno povečano število podlubnikov, ki lahko ogrozijo zasmrečene koroške gozdove.**

Javnost postaja vse bolj osveščena in vse bolj pozorna na dogajanja v gozdovih. Še posebno so ljudje pozorni na morebitna slabo urejena sečišča po zaključeni sečnji, pozorni so na po ujmah (snegolomi, vetrolomi, strela, poškodbe zaradi zemeljskih usadov in snežnih plazov) poškodovana drevesa in gozdne površine. Pogostokrat sprašujejo javno gozdarsko službo

o pojavih raznih boleznih in žuželk v gozdnem in negozdnem prostoru. V aprilu nas je poklical Ivan Vavkan (sodelavec v nekdanjem GG Slovenj Gradec) s Prevalj in nas obvestil o močnem rojenju malih žuželk, ko je izdeloval jesenova drva. Tudi na Koroškem zadnji dve leti opažamo intenzivnejše sušenje velikega jesena, zato je pomembna vsaka informacija o pojavu kakršne koli bolezni ali masovnega pojava insektov. Na požaganih in še rastočih jesenovih drevesih so bile na debelih odebelitve v obliki brad. V lesu pod bradami, delno pa tudi v lubju, so bili rovni sistemi. Pregledali in fotografirali smo poškodovana drevesa, hrošče in vzorce poškodovanih delov dreves poslali na Gozdarski inštitut Slovenije v analizo. **Potrdili so naše mnenje, da so jesenova drevesa poškodovani pisani jesenovi ličarji, ki spadajo med podlubnike.**



Sledi vesoljcev ali traktorskih gum v Platu nad Mežico? (28.4.2008)



Mednarodni tabor kiparjev na začetku Gozdne učne poti Navrški vrh na Ravnah na Koroškem (28. - 30. 4. 2008)



Lesena skulptura pred kaščo na robu ravenkega parka





Upokojeni sodelavec in dober poznavalec gozdnih združb Karel Hauser (levo) v družbi gozdarskega načrtovalca Vojka Plaznika (Navrški vrh 24.4.2008)

Kot vodja odseka za gojenje in varstvo gozdov v Območni enoti Slovenj Gradec sem o pojavu pisanega jesenovega ličarja obvestil Marijo Kolšek, vodjo odseka za gojenje in varstvo gozdov v OE Ljubljana. Marija Kolšek je 1. aprila 2008 prevzela službo za varstvo gozdov v oddelku za gojenje in varstvo gozdov v Zavodu za gozdove Slovenije (ZGS). Želim ji uspešno delo, predvsem pa uspešno sodelovanje s koroškimi gozdarji in gozdarkami, kakršnega ga je imel njen predhodnik Jošt Jakša, zdajšnji direktor ZGS.

7. april je svetovni dan zdravja. Mnogi so se ta dan sprehodili po gozdnih poteh in globoko vdihavali sveži zrak. Morda so razmišljali o pomenu gozda za zdravje in uživali ob pogledu na gozdne živali. Gozdne živali, predvsem pa njihove biotope smo si na ta dan lahko ogledali tudi na ekološko obarvani lovski razstavi Lovske družine Bukovje. Javnosti so predstavili tudi kronološki razvoj njihove družine. Tako kot na drugih razstavah so lovci iz Trbnj in Otiškega Vrha po razstavnem prostoru vodili predšolsko in šolsko mladino. **Osveščanje javnosti postaja vse bolj pomembna in nujna aktivnost lovcev.**

10. aprila so jamarji praznovali 190 let jamarstva in jamarškega turizma (Postojnska jama). Praznovanju so se verjetno pridružili tudi koroški in velenjski jamarji, ki raziskujejo kraški svet Hude luknje, Paškega Kozjaka in drugih zakrasih predelov v OE Slovenj Gradec in OE Nazarje. Skupaj z občinskimi možmi občin Velenje in Mislinja razmišljajo o turistični ponudbi Hude luknje, skozi katero in nad katero naj bi uredili učno pot.

18. aprila 2008 je v prostorih ZGS OE Maribor potekalo odpiranje ponudb ponudnikov na podlagi predhodnega razpisa za izvedbo izvršb neizvedenih gojitvenih in varstvenih del v OE Maribor in OE Slovenj Gradec v letu 2008. Od treh ponudnikov sta se na razpis prijavila Gozdarsko kmetijska zadruga Pohorje iz Slovenske Bistrice in Gozdarska zadruga Slovenj Gradec. Za najbolj ustreznega ponudnika, ki je ustrezal razpisnim pogojem, je bil izbran izvajalec s Koroške. **V kolikor lastniki gozdov ne bodo pravočasno izvedli s C odločbo določenih sanacijskih del na nastalih žariščih lubadark, bo izvršbo teh del s pomočjo izbranega ponudnika primoran izvesti ZGS na lastnikov račun.**

22. aprila smo se v sejni sobi ZGS OE Slovenj Gradec sestali strokovni svet OE in vodje krajevnih enot. Na sestanku smo poleg ostalih operativnih strokovnih nalog obravnavali osnutek gozdnogospodarskega načrta Gozdnogospodarske enote Dravograd in spremembe Zakona o gozdovih. Gozdnogospodarski načrt nam je predstavila Suzana Andrejc.

22. aprila praznujemo svetovni dan Zemlje. Tudi koroški gozdarji smo ob tem prazniku, ki je namenjen naši Zemlji in

ekološkim akcijam ter razmišljanju o rešitvi našega okolja in planeta, planirali aktivnosti. Zaradi slabega vremena so bile številne akcije prestavljene na kasnejši čas, zato bomo o njih poročali v naslednji številki Viharnika.

23. aprila pa smo lahko praznovali svetovni dan knjige, seveda če nam je z birokracijo napolnjen čas to dopuščal. Lepo bi bilo prebrati ta dan kakšno leposlovno knjigo – tudi o gozdu –, katera bi razbremenila računalniško usmerjene in okupirane možgane.

Kar nekaj truda in inovativnosti so vložili osnovnošolci koroških osnovnih šol v izdelavo različnih strokovnih nalog. Predstavitev najboljših raziskovalnih nalog je potekala v Osnovni šoli Prežihovega Voranca na Ravnah na Koroškem. Pri ocenjevanju raziskovalnih nalog iz področja biologije sva sodelovala gozdarja Zdravko Miklašič, vodja odseka za gozdne živali, in avtor Informativnih gozdarskih storžev. Pregledala in ocenila sva raziskovalne naloge: Biologija rjavega medveda (avtor Anže Golob, OŠ Muta), So nas obiskali bobri? (avtorice Teja Cehner, Zala Ferlinc, Tina Flis, OŠ Neznanih talcev Dravograd) ter Ali so klopi res nevarni? (avtorici Tanja Leskovec, Ana Skitek, OŠ Franja Goloba Prevalje). Zelo zanimive so bile tudi ostale naloge, še posebno pa nastop posameznih avtoric in avtorjev. Čestitamo!

Živahno je bilo tudi 24. in 25. aprila 2008, in sicer v prostorih ZGS KE Prevalje ter v gozdovih Navrškega vrha in Uršlje gore. Letos potekata ponovna inventura in popis gozdov Gozdno gospodarske enote Ravne (v občini Ravne na Koroškem in Prevalje) za izdelavo desetletnega gozdnogospodarskega načrta omenjene gozdnogospodarske enote. Dvodnevni priprav v obliki izobraževanja za ureditveno načrtovanje so se udeležili načrtovalci (nekdaj taksatorji), vodje odsekov, gojitelji načrtovalci in revirni vodje KE Prevalje. Prvi dan je na delavnici aktivno sodeloval vodja oddelka za načrtovanje v ZGS Dragan Matjašič. Strokovna izmenjava mnenj na terenu in pri Ošvenu pod Uršljo goro je bila koristna.

Gozdna učna pot Navrški vrh na Ravnah na Koroškem je namenjena predvsem solarjem. Na samem začetku poti v neposredni bližini Osrednje koroške knjižnice in Gimnazije so na Mednarodnem slikarsko - kiparskem taboru od 26. do 30. aprila 2008 ustvarjali kiparji in slikarji. Iz lesa so ustvarili lepe skulpture, zelo zanimivi pa so bili slikarski motivi iz gozdne krajine. Na slavnostnem zaključku zadnji dan tabora so vsi udeleženci dobili priznanja. Za kulturni program je poskrbel koroški kipar in slikar Andrej Grošel. Ubrano je igral na ustne harmonike. Gozdarji smo veseli, da lahko gozdna učna pot povezuje različne ustvarjalne aktivnosti.



Oplemeniten les na gozdnem robu Navrškega vrha

Foto: Gorazd Mlinšek



# Gensko spremenjeni organizmi (GSO) oz. ni vse zlato, kar se sveti

Tatjana Krejan Košan, univ. dipl. inž. agr.

**Gojenje rastlin in vzreja živali z izboljšanimi lastnostmi sta bili želji kmetovalcev od nekdaj, pa naj je šlo za povečanje rodnosti, odpornost proti boleznim ali za kaj tretjega. Kmetje so s tem namenom npr. skrbno izbirali semena ter se ukvarjali s križanjem sorodnih vrst. Sliši se prav romantično!**

Velik tehnološki razvoj v 20. stol. je človeštvu pokazal, da nove tehnologije ne prinašajo le pozitivnih zaželenih učinkov, temveč tudi neželene, velikokrat pa tudi takšne, ki se jih ne da vnaprej napovedati. Genska tehnologija se ukvarja z genskim spreminjanjem organizmov, takšnih, ki se po naravni poti ne križajo. Dejstvo je, da za to novo tehnologijo stojijo multinacionalne družbe, ki v vsakoletnem planiranju dobička ne poznajo milosti. Proizvajalci pesticidov, zdravil, kemikalij (isti proizvajajo tudi za GSO) so dolga leta predstavljali izključno koristi svojih izdelkov. Prav bogokletno je bilo, če si pred leti podvomil v zgodbo, kako bodo fitofarmaceutska sredstva (pesticidi) odpravila lakoto severne, še posebej pa južne poloble našega planeta. Še vedno lahko zasledimo poročanja, da prebivalci »črne celine« ponekod umirajo zaradi lakote, čeprav je taista celina od radodarno bogatih farmacevtskih gigantov dobivala kar nekaj teh sredstev, verjetno bolj v preizkušanje kot pravilno uporabo, o čemer govorijo »precej grozljivi« dokumentarni zapisi. Pri nas je spodbudno vsaj to, da se v zadnjem času strokovnjaki ne ukvarjajo samo z reklamiranjem pripravkov, ampak se govori tudi o tveganjih in negativnih učinkih, seznam fitofarmaceutskih sredstev se hitro spreminja, za okolje in ljudi »agresivna« sredstva se nadomeščajo z novimi, blažjimi. Vendar so v času, ko so nova spoznanja končno postala sestavni del nove doktri-

ne, bile storjene določene napake, s katerimi bomo morali še naprej živeti. Podobno se je zgodilo s prekomerno enostransko uporabo gnojivke in s tem povezanimi presežki nitrata, z nespoštovanjem kolo-barja pri poljščinah, s pojavom določenih škodljivih organizmov itn.

Priznati je treba, da se vpliv onesnaženj s kemikalijami z leti zmanjšuje, izjema so edino kakšni organski perzistentni polutanti (npr. DDT), za katere je doba zmanjšanja negativnih učinkov večja, kot pa je življenjska doba človeka. Na drugi strani pa je ravno obratni učinek pri GSO zaradi sposobnosti DNA, da se razmnožuje sama in povzroča, da malo onesnaženje z leti postane veliko.

Nova zgodba, imenovana »gensko spremenjeni organizmi«, se je pričela v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja z razvojem genske znanosti, ki nima nobenih vzporednic z uporabo pesticidov, kot si marsikdo napačno razlaga. Genska tehnologija omogoča prenos genov med organizmi popolnoma različnih vrst, ukvarja se z genskim spreminjanjem organizmov, takšnih, ki se po naravni poti nikoli ne križajo. Tako lahko na primer gene živali ali bakterij vnašajo v rastline in obratno, križajo postrv s krompirjem ali bakterijo s koruso, kar pri

tradicionalnem žlahtnjenju nikoli ni mogoče. Človekovo poseganje v genski zapis živih organizmov pa je precej nena-tančno. Gene lahko v organizem vnesemo na različne načine, a pri nobenem ne moremo predvideti, na katero mesto v genomu se bo vrnil novi gen. Vnos je popolnoma naključen, zato tudi ni mogoče predvideti vseh posledic tako spremenjenega dednega zapisa. Delovne gene je namreč odvisno od mesta, kje v genomu se nahaja. Zavedati se je treba, da GSO tehnologija posega v temeljne gradnike organizmov. Podjetja, ki se ukvarjajo z genskim inženirstvom, so najprej začela z genskim spreminjanjem najpogostejših komercialnih poljščin: korusa, soje, oljne repice, bombaža, krompirja, paradižnika, itd. V večini primerov gre za vnos genov z dvema lastnostma: odpornost na herbicide in odpornost na žuželke. Pri prvi nova rastlina postane neobčutljiva na izbrani herbicid, pri drugi pa zaradi na novo vnesenega gena sama začne proizvajati toksin, ki je strupen za žuželke. Na novo vneseni geni iz GSO se v naravnem okolju prenašajo na sorodne vrste, njihovega širjenja pa ni mogoče kontrolirati oz. omejiti. GSO se razmnožujejo, mutirajo, vplivajo na divje sorodnike rastline, na ptice, koristne žuželke. Proizvajalci GSO svoje organizme patenti-

rajo in pri nakupu semena zaračunavajo licenčnino. Na tak način povzročajo odvisnost kmetovalcev od proizvajalcev, ki pa hkrati proizvajajo tudi ustrezne pesticide. Problem GS rastlin je tudi kontaminacija pridelkov na sosednjih poljih, saj v naravi prenosa cvetnega prahu ni možno nadzorovati. Ekonomsko škodo utrpijo tisti sosedji, ki GS rastlin ne želijo gojiti.

Uporaba GSO v kmetijstvu in prehrani odpira številna vprašanja, povezana z varstvom okolja in zdravjem ljudi ter z nadzorom multinacionalnih družb nad prehransko suverenostjo nacionalnih držav. Najmočnejši pomislek je možnost, da bi uživanje GSO lahko povečalo število alergijskih reakcij zaradi sinteze novih beljakovin, prav tako ni mogoče dovolj gotovo izključiti vseh stranskih učinkov gojenja in uživanja GSO. Vnos le-teh v prehranjevalne verige spremljajo tudi etični pomisleki. Pod velik vprašaj je postavljeno tudi ohranjanje lastnih semen in avtohtonih rastlinskih sort na kmetijah.

Vprašanje soobstoja gensko spremenjenih in konvencionalnih rastlin v EU ni enotno urejeno. Odločitve glede gojenja GSO je Evropska komisija po eni strani prepustila državam članicam, po drugi strani pa jih nenehno omejuje in nasprotuje predpisom, s katerimi države želijo urediti problematiko GSO. Slovenija je zaradi pestrosti klimatsko-talnih razmer in biotske raznovrstnosti ter naše posebnosti »velike zemljiške razdrobljenosti« še posebej občutljiva in ji gojenje gensko spremenjenih rastlin lahko prinese še hujše posledice. Ogrožen je obstoj ekološkega kmetijstva in proizvodnje ekoživil, kjer je raba GSO prepovedana, pri tem gre za okoljske programe, ki jih subvencionira tudi EU.





Opredelitev za »območje brez GSO« je skladna s strategijo lokalne skupnosti na področju razvoja podeželja. Občine imajo pristojnost oz. pravico, da predlagajo pristojnim ustanovam (politikom na državni ravni), da gojenje GSO ali njihovo sproščanje v okolje na območju Slovenije ne bi bilo mogoče, da zaščitijo interese tistih kmetov, ki želijo pridelovati pridelke brez prisotnosti GSO, da na svojih zemljiščih ne dovolijo gojenja GSO ter da uporabijo vse primerne ukrepe, da se kmetje in lastniki zemljišč na območju občine ne bi odločili za gojenje in sproščanje GSO na svojih zemljiščih ter se zavežejo k izobraževanju kmetov in javnosti glede te problematike. Marsikatera občina, ki je že podpisala de-

klaracijo o negojuju gensko spremenjenih rastlin, se zaveda, da gre predvsem za simbolno dejanje, vendar želijo z njim opozoriti na to, kako pomembno je, da kmetijstvo ubere pravo – sonaravno pot. Na območju Koroške so k temu pristopile skoraj vse občine v Mežiški dolini, drugod pa še ni pravega odziva na to temo, tudi v mirovniškem Slovenj Gradcu ni prave volje za odločitve, da se pridružijo trenutno 75 slovenskim občinam, ki so že podpisale deklaracijo.

Nadzor in kontrola potencialnih tveganj za okolje in zdravje ljudi naj bi imela visoko stopnjo zanesljivosti, vendar ob današnji globalizaciji trgov ne moremo pričakovati realnih učinkov. Gojenje GS rastlin na prostem za komercialne ali

poskusne namene ne bi smelo biti dovoljeno, vse dokler ni na ustreznih ravneh opravljena demokratična razprava o koristih, tveganjih in nevarnostih glede vplivov na okolje, ekosisteme, zdravje ljudi in živali ... Dilema »GSO – da ali ne?« ne more biti samo vprašanje znanosti, mogoče se malo čudno sliši, ampak znanost je včasih namenjena bolj sama sebi, vedno znova si mora zastavljati probleme, jih rešuje, pri tem pa ni nujno potrebno, da je rešitev vedno varno uporabna za človeka. Po drugi strani pa mora biti tudi znanost v teh tržnih časih primerno usmerjena in delati mora za naročnika. »GSO – da ali ne?« tudi ne more biti samo vprašanje politike, občinskih svetov, ali samo kmetov, ki svoja varno

pridelana živila pridelujejo ne samo zase, pač pa tudi za druge –potrošnike. Ne smemo pozabiti na čebelarje in na vse tiste ljubiteljske pridelovalce kmetijskih vetrocvetnih rastlin, ki mogoče nismo eksistenčno odvisni od tega, prispevamo pa nekaj k biotski raznovrstnosti in z leti ustvarjamo neko bazo avtohtonega semenskega materiala.

Problematika GSO je nova in aktualna, deluje globalno, je nepredvidljiva, posledice uporabe na dolgi rok niso povsem jasne, to je področje, ki ne pozna občinskih, pokrajinskih, državnih, evropskih mej ali političnih razprtij in je tudi tema, ob kateri bi se morali spomniti, da imamo to ljubo zemljo le sposojeno od svojih otrok.

## Preventivni ukrepi pri govedu v letu 2008

Martina Sušec, dr. vet. med., VP Slovenj Gradec

V Pravilniku o izvajanju sistematičnega spremljanja stanja bolezni in cepljenj živali so opisani preventivni ukrepi, ki jih predpiše država za tekoče leto. Ukrepi v tem pravilniku so osredotočeni na zdravstveno stanje in bolezni gospodarskih vrst živali, živali, ki vstopajo v prehransko verigo s svojimi proizvodi, oz. na bolezni, ki so nevarne za prebivalstvo (zoonoze).

Pri govedu se izvajajo:

- **tuberkulinizacija** vseh živali, starejših od 6 tednov;
- odvzem krvi pri govedu, starejšemu od dveh let, za preiskave na **bruceloza** in **enzootsko** govejo levkozo pri cca 20 % naključno izbranih čred. Reje, v katerih se jemljejo vzorci za omenjene preiskave, določi VURS (Veterinarska uprava Republike Slovenije);
- prijava vseh abortusov;
- cepljenje proti vraničnemu prisadu v zaselkih, kjer se je ta bolezen pojavila v zadnjih 50 letih.

**Tuberkuloza** pri govedu povzroča bakterija *Mycobacterium bovis*. Povzročitelj poleg goveda okuži še druge sesalce. Je odporen, v zunanjem okolju preživi do dva meseca. Primarno mesto vdora infekta so dihala, infekcija pa lahko poteka tudi preko prebavil in rodil. Bakterije se najprej razmnožijo v bližini mesta vdora, kjer tvorijo specifično vnetje – tuberkel. Organizem skuša povzročitelja omejiti, zato ga obda z vezivnotkivno ovojnico in začasno ustavi napredo-

vanje bolezni. Ko se ustvarijo ugodni pogoji (padec odpornosti gostitelja), začne bolezen zopet napredovati. Iz primarnega žarišča (tuberkla) se po krvnih in limfnih žilah razširi v druge organe (pljuča, ledvica, jetra, mlečna žleza, kosti, spolni organi, centralni živčni sistem), kjer tvori sekundarne tuberkle. Klinična slika živali je naslednja: neješčnost, shujšanost, povišana telesna temperatura, oteženo in pospešeno dihanje, kašelj. Ko se bolezen dovolj razširi in je

organizem ni sposoben omejiti, pride do pogina.

**Bruceloza** je večinoma kronična bolezen domačih in divjih živali ter ljudi (zoonoza) z vnetno nekrozo open v različnih organih (plodove ovojnice, maternica, sklepi). Povzročča kužno zvrževanje. Povzročitelji so *Brucella abortus bovis*, *B. melitensis* ... Bruceloza povzročča veliko ekonomsko škodo.

**Enzootska goveja levkoza** je kužna bolezen goveda, ki jo povzročča retrovirus BLV. Povzročča veliko gospodarsko škodo.

Večina okuženih živali ne razvije bolezni, bolezenski znaki pa so prikriti oz. subklinični: izguba telesne teže, padec apetita, zmanjšana proizvodnja mleka, povečane bezgavke, povišana temperatura, pospešeno dihanje, driska.

Živali, ki razvijejo tumorje (primarno v bezgavkah, metastaze v ostalih organih – srce, jetra, vranica ...) posledično poginejo.





Janez Bauer

**Maj je najlepši mesec pomladi. Vsaj za čebelarje. V panju doživljamo silovit razvoj čebelje družine. S soncem obsijani cvetoči travniki in sadovnjaki kar vabijo čebele na plan. Narava se razdaja v vsem svojem sijaju.**

Včasih, ko smo se sprehajali pod cvetočimi češnjami, je kar bučalo od čebel. Letale so s cveta na cvet in opravljale svoje osnovno poslanstvo, opravevanje. Več kot 90 % svojega dela opravijo čebele za dobrobit kmetovalcev in sadjarjev, donos medičine v panj jim je le pogoj za prehranjevanje in preživetje čebeljega rodu. Glavna naloga čebelje družine je opravevanje. Letos pa ni tako. Med cvetočim sadnim drevjem smo le tu in tam srečali kakšno

čebelo. Prav letos je drevje izredno obloženo s cvetjem in nakazuje obilno letino sadja, če bo le čebel dovolj za opravevanje. Pravijo, da pridnega delavca vidiš šele, ko ga ni več in mogoče se bo to primerilo tudi s čebelami. V sosednjih državah in v ZDA že bijejo plat zvona, saj je v njihovih plantažah sadnega drevja, borovnic, malin in brusnic prisotnost čebel obvezna. Veliki pridelovalci sadja in borovničevja imajo s čebelarji sklenjene pogodbe o dovozu čebel. V teh pogodbah je točno določeno, kdaj, kam in koliko čebeljih družin je potrebno pripeljati. Prav tako je določeno tudi plačilo za dovoz čebel. Nekateri čebelarji prevažajo svoje čebele tudi na več različnih lokacij

in se preživljajo samo s tem. Torej tam že poznajo vrednost opravevanja in možnost povečanja količine pridelka zaradi prisotnosti čebel. Pri nas do sedaj taki prevozi čebel zaradi opravevanja sadnega drevja še niso bili potrebni. Slovenija je dežela čebelarjev in čebele so bile včasih pri vsaki domačiji. V zadnjih letih pa se število čebeljih družin močno znižuje. Nove oblike pesticidov in insekticidov, gensko spremenjeni organizmi, vremenske spremembe, segrevanje ozračja in čebelje bolezni so njihovo gojenje zelo otežile. Zato je potrebno stalno izobraževanje in usposabljanje čebelarjev, da bomo lahko ohranili naše čebelice. Vse to pa ni zastoj, zato o kakem zaslužku od

medu ali drugih čebeljih proizvodov sploh ne moremo govoriti. Čebelice pa letajo v panj in iz njega od zore do mraka in pridno nabirajo medičino in s cveta na cvet prenašajo cvetni prah. Čebelarji pa imamo tisto odgovorno nalogo, da ohranimo čebelji rod še naprej.

Ministrstvo za finance je spoznalo svojo zмотo glede obdavčitve subvencij v čebelarstvu, ki jih sploh ni bilo. Tako te obdavčitve ne bo. Je pa Upravni odbor Čebelarске zveze Slovenije sprejel sklep, da na Ustavnem sodišču sproži postopek presoje ustavnosti Zakona o dohodnini, ki obravnava področje obdavčitve čebelarstva. Vsem čebelarjem, ki imajo do 40 panjev, je potrebno priznati družbeno koristno delo za čebelarjenje, ki ni obdavčeno. Čebele s svojim trudom pri opravevanju naredijo veliko več za družbo in državo, kot pa z donosom medu v panj. Zaradi tega bi morala država subvencionirati in pospeševati rejo čebeljih družin.

Le tako bomo lahko našo kranjsko sivko, znano po celem svetu, ohranili našim otrokom in vnukom.



## Apel za pravilno uporabo FFS

### Čebelarška svetovalna služba

Čebelarstvo ima tako v Sloveniji kot v sodobnem svetu zelo velik gospodarski pomen. Čebelje pridelke, kot so med, cvetni prah, vosek, propolis, matični mleček in čebelji strup, človek uporablja za hrano in kot pomoč pri lajšanju zdravstvenih težav. Prav tako pa so ti pridelki pomembni kot surovina za pridobivanje nekaterih živilskih in drugih proizvodov. Vrednost vseh čebeljih pridelkov pa je veliko manjša od koristi, ki jo imamo zaradi opravevanja čebel.

Zaradi intenzivne kmetijske pridelave, za katero se uporab-

ljajo zaščitna – fitofarmaceutska sredstva, je naša kranjska čebela dandanes zelo ogrožena. Ko čebele obiskujejo cvetove, na katerih nabirajo medičino in cvetni prah, pridejo v stik s strupenimi kemikalijami, ki jih pri svoji proizvodnji uporabljajo kmetje, in umrejo. Čeprav so pravilna raba, promet in kazni v primeru nepravilne uporabe FFS predpisane v Zakonu o fitofarmaceutskih sredstvih (Uradni list RS, št. 98/2004), smo priča stalnim pomorom čebel.

Da ne bi bili več priča zastrupitvam čebel, čebelarji vse upo-

rabnike FFS prosimo, da le-te uporabljajo v skladu z načeli dobre kmetijske prakse in varstva okolja. Posebno pozornost naj posvetijo čebelam s sledečimi ukrepi:

- škropijo v skladu z dobro kmetijsko prakso (fitofarmaceutski tečaj, testirana škropilnica itd.);

- pred načrtovano uporabo FFS natančno preberejo priložena navodila, saj je v njih in tudi na embalaži opozorilo, ali je sredstvo strupeno za čebele – v glavnem so za čebele škodljivi vsi insekticidi (FFS, ki zatirajo žuželke) in imajo to tudi napisano na etiketi;

- priporočena sredstva uporabljajo v najnižjih priporočenih odmerkih;

- uporabljajo za čebele manj nevarne pripravke;

- škropijo v večernih urah ali ponoči in v brezvetrju;

- pred škropljenjem naj pokosijo podrast v sadovnjaku ali vinogradu;

- se izogibajo prašiv in raje uporabijo pripravke oz. iz njih narejeno škropilno brozgo ali granulate;

- pravočasno obvestijo čebelarja o nameravanem škropljenju s FFS, strupenimi ali škodljivimi za čebele.



# Koroška kmetijsko–gozdarska zadruga na občnih zborih ugodno ocenila poslovanje v letu 2007

Mirko Tovšak

Koroška kmetijsko-gozdarska zadruga, ki je v letu 2001 nastala iz petih nekdanjih področnih kmetijskih in gozdarskih zadrug, je v mesecu marcu na rednih letnih občnih zborih ocenila poslovanje za leto 2007. Ob združitvi je bilo namreč dogovorjeno, da bodo letni občni zbori vsako leto organizirani na vsaki izmed področnih zadrug, nato pa bodo na predstavniskem občnem zboru ob obravnavi predlogov in pripomb, ki jih zberejo na področnih zadrugah, sprejemali sklepe in zaključke, ki predstavljajo smernice za delo uprave in upravnega odbora za vnaprej.

S poslovanjem zadruga v preteklem letu so bili zadružniki zadovoljni. Kljub vsem težavam, ki pestijo kmetijstvo v zadnjih letih, je zadruga uspela povečati svoj »kosmati« dohodek za 14 %. Zadruga dosega največji del prihodkov s trgovsko dejavnostjo, saj ti prihodki predstavljajo 52 % vseh poslovnih prihodkov, medtem ko z odkupom kmetijskih pridelkov in lesa dosega 46 % prihodkov. Preostala 2 % predstavljajo prihodki iz spremljajočih dejavnosti. Tako je bil v letu 2007 v 28 trgovinah dosežen bruto promet nekaj nad 19 milijonov evrov, medtem ko so z odkupom dosegli skoraj 15 milijonov prihodkov. Na odkupu so še najbolj povečali obseg odkupa lesa in lesnih so-

rtimentov, saj se jim je ta del prometa povečal kar za 58 %. Obseg poslovanja se jim je tako dvignil na skoraj 31,6 milijona evrov, s čimer sodijo med največje in najuspešnejše zadruga v slovenskem prostoru. Najbolj razveseljivo je dejstvo, da so v lanskem letu celotni dobiček povečali na skoraj 1 milijon evrov, po obračunu davka iz dobička pa jim je ostalo za 780 milijonov čistega dobička, kar pomeni kar 4-kratno povečanje dobička iz preteklega leta. Res je, da je pretežni del tega dobička nastal iz prodaje delnic Koroške banke po iztisnitvi malih delničarjev ob pripojitvi te banke Novi ljubljanski banki, vendarle pa je bil kljub temu dosežen tudi dobiček iz redne dejavnosti, kar daje do-

bre obete tudi za poslovanje zadruga v prihodnjih letih. Tudi hčerinska firma Poljana, ki se ukvarja s pridelavo krmnih rastlin za kmete in gospodari v večini z najetimi kmetijskimi površinami, je poslovala pozitivno. Upravnik te firme Ivo Vrčkovnik je tako uspel v lanskem letu prigrisodariti za 10.000 evrov dobička, kar sicer ni veliko, moramo pa vedeti, da cilj te družbe ni dosegati visoke dobičke, ampak predvsem pomagati kmetom-koooperantom z nabavo čim cenejših krmil za njihovo kmetijsko proizvodnjo.

Tako ugodni poslovni rezultati so seveda omogočali tudi večjo investicijsko dejavnost zadruga. Zadruga je tako v



Novi trgovski center v Vuzenici že dobiva prve obrise.



Poslovodkinja trgovine v Vuzenici se že veseli novih prodajnih prostorov.



Vodja investicij in namestnik direktorja zadruga Vlado Gorenšek skrbno bedi nad investicijskimi denarjem.



Takšni prizori so zadrugi v ponos – otvoritev prenovljene trgovine v Podgorju.



lanskem letu izvedla kar nekaj pomembnih investicijskih naložb, med katerimi je potrebno vsekakor omeniti izgradnjo novega zbirnega centra za živino v Bukovski vasi, obnovo streh na domala vseh pomembnih objektih zadruge ter pričetek izgradnje trgovske centra v Vuzenici. Ta investicija bo za zadrugo pomenila tudi velik finančni zalogaj, saj računajo, da bodo za to potrebovali preko pol

milijona evrov. Zagotavljajo, da bodo vsa potrebna sredstva za izpeljavo tega projekta zagotovili iz lastnih virov. V prvih mesecih letošnjega leta so odprli tudi prenovljeno trgovino v Podgorju, pripravljajo pa tudi vso potrebno dokumentacijo za prostorsko ureditev velikega trgovskega centra pri sušilnici v Starem trgu. S tem namenom je zadruga nosilec priprave spremenjenega zazidalnega načrta

obrtne cone Sušilnica, kjer bo na svojih zemljiščih zgradila tudi lasten sodoben trgovski center za oskrbo kmetijskega reprodukcijskega materiala. Ta trgovski center bo zajemal kar preko 1.300 m<sup>2</sup> pokritih trgovskih površin, tam naj bi bila tudi interna črpalka za oskrbo s pogonskimi gorivi, s čimer bi na enem mestu združili celotno ponudbo Kmetijske zadruge v Slovenj Gradcu na enem mestu.

Koroška kmetijska zadruga tako dokazuje, da je bila odločitev o združitvi celotnega združenstva na Koroškem še kako upravičena – kljub številnim kritikam nekaterih posameznikov predvsem iz vrst kmečkega sindikata – in da se je zadruga z dobrim delom predvsem v obdobju po letu 2000 povzela med najuspešnejše kmetijsko-gozdarske zadruge v Sloveniji.

## Večer ob Treski Babje boginje in divji moški

Milena J. Cigler

**V soboto, 26. aprila 2008, smo v gostilni Krebs v Mežici odstirali tančico poza-be z »babjih boginj« in »divjih moških«. Gre seveda za antične bogove in boginje, kateri ob sodobnih »bogovih« tonejo v pozabo.**

Kako so se med seboj pogovarjali bogovi? Morda tako:

AFRODITA, kako nebeško si lepa! Da si le lahko spet prišla, da se moje oči napasejo ob tvoji lepoti, da moja ušesa slišijo tvoj mili glas, da za trenutek zavoham tvojo sladko sapo ... Premila!

Morda pa tako ... bolj ... resnično:

JUPITER, vladar neba, kakšno vreme nam pripravljaš? Ali bomo ženske lahko posejale svojo seme v volhko prst in se veselile bogatega pridelka ali nas boš preganjal s polj in vrtov s strelo? Z bliski, vetrom, gromom in nevihtami?

Draga moja DEMETRA, danes nisem preveč dobre volje, večeraj si pozabila opraviti svoje čaščenje in daritve mojemu božanstvu.

Ali KASTOR in POLIDEVK, Ledina sinova, ki sta vedno z roko v roki drvela skozi razne pustolovščine (v mitologiji imenovana DIOSKURI): Ali nama bo danes končno uspelo osvoboditi sestro Heleno, ki jo je ugrabil divji Tezej in jo skrnil v trdnjavo?

EROS, bog prvobitnih sil, ki so vladale svetu, preden so se pojavili ljudje: Spajam, združujem, sem spodbujevalna sila,

ki združuje stvari, da se iz njih spočenja novo življenje.

AMOR, ki te zamenjujejo z menoj, ali si danes že našel kakšni dvojici, da jih tvoja puščica zadene z nesmrtno ljubeznijo? Podvizaj se, ljubezen vlada vsemu veselju.

**Če bomo znali najti božansko v sebi in v drugem, kdo ve, kaj vse se nam lahko še pripeti božanskega.**

**Za pomoč in v napotek vam dajemo 10 življenjskih pravil:**

1. Jej!
2. Počivaj!
3. Vmes se klati!
4. Ne varaj!
5. Ljubi otroke!
6. Izzivaj v mesečini!
7. Našpiči ušesa!
8. Pazi na kosti!
9. Ljubi se!
10. Tuli!

Predlagamo, da takoj začnete s katero koli točko na seznamu. Tistim, ki ste trenutno nesrečni, bi mogoče zelo pomagalo, da začnete z deseto!

**Z nami so bili: Ajda Vasle, Andraž Zvonar, Dorica Vasle, Marjan Plohl, Matjaž Petrič in Peter Peruzzi.**

Večer je pripravila Metka Zvonar Hohnjec, finančno pa ga je podprla Občina Mežica. Hvala tudi gostilni Krebs in podjetju Elstik.





# Lepote iz podzemnega sveta

## Razstava slik Milana Pečovnika - Pidžija

Stanko Hovnik

V bolnišnici Slovenj Gradec v razstavišču prim. dr. Staneta Strnada je bila 10. 4. 2008 razstava slik Milana Pečovnika - Pidžija **Lepote iz podzemnega sveta**.

V kamninah, mineralih in fosilih je prepoznal skrivnostni preplet majhnega in velikega, mikrokozmosa in vesolja, vidnega in nevidnega. Ko je ta preplet skušal prenesti na platno, ga je



Prireditev je popestril s svojimi pesmimi.

to nujno vodilo v odmik od realističnega slikanja in v iskanje novih tehničnih in vsebinskih rešitev. Da bi gledalcu omogočil pogled v svoje doživljanje, je moral minerale, kamne in fosile ne le posnemati, ampak jih preko svoje duše projicirati na platno. Pri tem jih je likovno razdrobil, povečal naknadno s pomočjo svetlobnih odtenkov in posebne nanosa barve in jim vrnil trdnost in obliko. Tako izdelana upodobitev vodi pogled gledalca onkraj neposredno vidne in otipljive površine posameznih vrst mineralov in fosilov in odpira vrata v svet domišljije.

Milan Pečovnik je svoja spoznanja pogosto delil z drugimi likovniki in jih dopolnjeval predvsem v likovni šoli mentorja Ervina Kralja. Nekatera svoja dela vsako leto razstavlja na prodajnih razstavah mineralov in s tem obogati razstavnici prostor. Sodeluje v skupnih razstavah koroških likovnikov in prireja samostojne razstave. Mnoga svoja dela je že podaril več humanitarnim ustanovam in zavodom.

Povabljenim in gostom je zaigral na kitaro in zapel, kot zna le on.



Del nekdanje in sedanje rudarske opreme



Pidži med prijatelji

## Kandidatura za evropsko prestolnico 2012

Nataša Konečnik Vidmar

Mestna občina Slovenj Gradec je v petek, 9. maja, v Kulturnem domu Slovenj Gradec predstavila kandidaturu za evropsko prestolnico kulture (EPK) leta 2012. Izkoristiti je potrebno pozitivne potenciale, razvijati kulturo, izobraževanje, obnovljive vire energije, informacijsko-komunikacijske tehnologije, kreativno industrijo ter kulturni turizem. Glavni namen kandidature je pospešiti razvoj celotne vzhodne in južne Slovenije iz manj razvite v razvito regijo s pomočjo kulture in pospešiti njen gospo-

darski in kulturni razcvet.

Koncept temelji na povezovanju in mreženju, kar ilustrira slogan čista energija. Slogan temelji na razumevanju kulture kot ustvarjalne energije ter na njenem ekološkem in družbeno odgovornem odnosu do sveta. Projekt upošteva trajnostni razvoj in vseživljenjsko učenje z vključevanjem ranljivih skupin, kot so otroci in starostniki. Vsako sodelujoče mesto bo po svoje prispevalo k projektu: Maribor kot nosilec kandidature je najpomembnejše kulturno, univerzitetno in gospodarsko

središče območja EPK, Velenje ima močno industrijsko dediščino, Ptuj ima antična najdbišča in veliko etnoloških znamenitosti, Novo mesto je center slovenske arheologije, v Murski Soboti ima podeželje zelo razvito kulturo, Slovenj Gradec pa je mesto glasnik miru. Sodelujoča mesta bodo pri pripravi in izvedbi projekta Evropska prestolnica kulture 2012 skrbeli za naslednje sklope: MO Maribor - scenska umetnost, glasbene umetnosti, intermedijske umetnosti, arhitektura; MO Murska Sobota - multi-kulturalnost; MO Novo mesto

- arheologija za halštatsko obdobje; MO Ptuj - arheologija za antiko, etnologija, kultura vina in kulinarika, kulturna dediščina srednjega veka; MO Slovenj Gradec - globalna kultura miru, znanost in umetnost, mladinska kultura; MO Velenje - industrijska dediščina, literatura, otroški programi.

Naziv evropska prestolnica kulture leta 2012 si bo Maribor s partnerskimi mesti delil s portugalskim mestom Guimarães, s katerim nameravajo tesno sodelovati na področju sodobne ustvarjalnosti.



# Gostovanje na otoku Šolta in v Splitu

## 11. – 13. april 2008

— Predsednica KD Šentanel in FS Luka Kramolc Šentanel Marjeta Smolak

Prišel je dan, ko smo se Folklorna skupina Luka Kramolc iz Šentanela in Folklorna skupina Dravca iz Dravograda odpravili na pot proti Splitu. Že nekaj let smo v skupini načrtovali, da bi se odpravili na obisk k Slovenskemu kulturnemu društvu Triglav v Splitu, kjer bi pokazali ples, ki jih plešemo pri nas na Koroškem. Konec lanskega leta smo izpolnili te načrte in poklicali na društvo, kjer so z velikim veseljem prisluhli našim željam in skupaj smo določili datum obiska.

Ker je pot do Splita zelo dolga in ker ima eden od članov naše folklorne skupine korenine na otoku Šolta, smo se odločili, da naše plesne prikažemo tudi tam. Na otoku smo nastopili v Kulturnem domu v mestu Grohote. Program, ki smo ga pripravili, so povezovali člani kulturno-umetniškega društva Šolta, saj tam ne živi veliko Slovencev, in je potekal v hrvaškem jeziku. Gledalci, ki so napolnili dvorano, so bili navdušeni nad našimi plesi in so izrazili željo, da se ponovno srečamo.

Po koncertu smo nadaljevali druženje v mestu Stomorski, kjer smo bili nastanjeni. Večer je potekal v veselem vzdušju, saj so prišli pevke ženskega pevskega zbora Škoič, ki so pod dirigentskim vodstvom Marije

Brunsko, po rodu iz Maribora, s svojim petjem že pred tem popestrile kulturni program, in predstavnik občine Šolta, ki je zaigral na kitaro. Drugi dan smo si ogledali del otoka, oljarno in cerkev sv. Štefana, kjer nam je domači župnik povedal nekaj o zgodovini cerkve in fare. Pri sorodniku našega plesalca pa smo lahko nabavili tudi olivno olje, travarico in vino.

Potem nas je pot peljala nazaj v Split, kjer smo si že prvi dan ogledali Dioklecijanovo palačo. V luki, kjer smo pristali, nas je pričakal predstavnik Slovenskega kulturnega društva in nas popeljal do hotela. Ob 18. uri smo nastopili v gledališču lutk v Splitu. Po nastopu so nas odpeljali do svojih novih prostorov, kjer so nam pripravili pogostitev in druženje s predstavniki njihovega društva.

Slovensko kulturno društvo Triglav Split šteje okoli 1280 članov, predsednik je Boštjan Kordiš (na žalost ga ni bilo, ker je bil na službeni poti), tajnica pa je Jelka Knelovič.

Po dveh dneh druženja in gostovanja folklorne skupine s Koroške na Hrvaškem, nas je tretji dan pot popeljala proti domu. Vtisi z gostovanja so zelo pozitivni in upamo, da bomo še kdaj združili moči in se odpravili skupaj po Sloveniji ali tudi izven naših meja.



FS Dravca Dravograd



Muzikantje FS Dravograd



FS Luka Kramolc Šentanel



Naši s predstavniki Slovenskega KD Triglav iz Splita



# Mislinjski planinci očistili planinske poti na svojem območju

Mirko Tovšak

Letos se je običajne očiščevalne akcije planinskih poti, ki jo naše planinsko društvo vsako leto organizira na začetku planinske sezone, udeležilo rekordno število planincev. Takšen odziv kaže na to, da se tudi planinci vse bolj zavedajo pomena ohranjanja čistega okolja in da so lahko le urejene in očiščene gorske poti v ponos domačim planinskim društvom.

Ob takšnih akcijah nam v pomoč priskoči prevoznik Milan Merzdovnik, ki tudi sicer za domače društvo ob izletih opravi večino prevozov. Veliko pobratnih smeti je namreč potrebno

spraviti v dolino, za kar so potrebna tudi prevozna sredstva. Čeprav vedno bolj opažamo, da tudi sami pohodniki vse bolj skrbijo za urejeno okolje in ne odmetavajo plastenk in druge nesnage na svoji poti, pa se ob poteh, kjer je možno potovati tudi z avtomobili, nabira vse več odvrženih smeti. Prav tako smo planinci nezadovoljni z urejenostjo okolice objektov, ki jih med zimo uporabljajo žičničarji. Še posebej je problematična okolica Grmovškovega doma na Kopah. Material in druga oprema, ki so jo žičničarji uporabljali v zimskem času, sedaj ležita razmetana vsepovsod, prav

tako pa ostaja neurejena nekoč tako priljubljena livada pred to kočjo. To sedaj med zimskim časom upravljavci žižnic koristijo za parkirišča, vendar jo v času, ko nastopi odjuga, avtomobili povsem razrijejo in poškodujejo. Vse to kaže na to, da je bila s prenosom teh zemljišč na druge koristnike narejena velika napaka in da ob tako številnih interesih koristnikov ni mogoče zagotavljati urejenosti tega prostora. Na planinskih poteh nas motijo tudi vse številnejši motokrosisti in vozniki štirikolesnikov. Ti ne samo da s svojih prekomernih hrupom plašijo živali, pač pa s pnevmatikami tudi močno po-

škodujejo pešpoti in tako grobo posegajo v naravno okolje. Čeprav je vožnja z motorji in štirikolesniki po planinskih poteh prepovedana, praktično ni nikogar, ki bi tem prestopnikom stopil na prste. Če jih na to opozoriš, si lahko deležen le posmeha, niso pa redki primeri, ko so gorskim stražarjem, ki so opozarjali takšne kršitelje, grozili s fizičnim obračunom. Kaj v tem primeru le dela naša policija, ki je med drugim zadolžena za javni red in mir tudi v planinskem okolju?

Sicer pa smo planinci v soboto očistili domala vse markirane planinske poti na našem



Takole je videti okolica Grmovškovega doma po končani smučarski sezoni.



Pri čiščenju so nam pomagali slovenjgraški planinci. Očiščevalna akcija



Skupinski posnetek planincev pred pričetkom čiščenja v Mislinji

območju. Tako smo se razdelili v več delovnih skupin: prva je prevzela čiščenje poti iz Mislinje do Črnega vrha in Ribniške kočje, druga se je podala na pot, ki vodi iz Dovž do Grmovškovega doma, tretja jo je ubrala po poti iz Mislinje na Roglo, četrta pa se je lotila čiščenja krožne poti iz Mislinje na Črepič in Završe. Naj na koncu navedemo še to, da nobeden od aktivistov, za opravljeno delo ne dobi nikakršne denarne nagrade, edino »plačilo« jim je zagotovljena malica po zaključku akcije.



Franc Jurač

## Blagoslov traktorjev



Kot vsako leto so tudi letos pri cerkvi svetega Miklavža v Šmiklavžu opravili žegnanje traktorjev. Na žegnanje je veliko lastnikov pripeljal traktorje, blagoslovil pa jih je župnik Tine Tajnik.

## Ženinu postavili šrango



Pri cerkvi svetega Petra na Kronski gori so domači fantje ženinu Marku Čegovniku z Zelenbrega postavili šrango. Šrangarji so za nevesto Majdo Uršnik z Danijela pri Otiškem Vrhu od ženina zahtevali plačilo, da jo je smel odpeljati pred oltar. Fantje so bili nepopustljivi in so šrango dvignili šele, ko so prejeli zahtevani denar. Ženin je nevesto popeljal pred oltar, kjer ji je obljubil zvestobo in ji nataknil poročni prstan.

## Rekordno majhen teliček



Milan Vrhovnik s Svetega Danijela je bil nemalo presenečen, ko mu je v hlevu krava Ruminka povrgla rekordno majhnega telička. Ob rojstvu je tehtal 10 kilogramov, zdaj pa, ker gospodar Milan zelo dobro skrbi zanj, že pridobiva na teži.

## Skrb za orodje



Na naših kmetijah še vedno živijo ljudje, ki izdelujejo in popravljajo razno kmetijsko orodje. 83-letni Anton Krenker iz Podgorja je eden takih. Vse življenje je izdeloval grablje in vile in še danes rad opravlja to delo. »V letih, ko sem bil še mlad, sem si sam zgradil hišo. Tri leta sem jo gradil. To je bilo od leta 1953 do 1955. Za gradnjo hiše sem sam izdelal tudi opeko, ker takrat ni bilo denarja, da bi jo lahko kupil. Danes sem na vse to zelo ponosen.«



### V našem podjetju opravljamo storitve:

- izdelava inox in kovinskih ograj, konstrukcij ter nadstreškov
- izdelava kovinskega pohištva in okrasnih delov
- popravilo strojne opreme

**Pri nas lahko kupite traktorske tritočkovne priklope po izredno nizkih konkurenčnih cenah.**

# JAKEN

JAKEN D.O.O., storitveno podjetje  
 Florjan 75, 3325 Šoštanj  
 Telefon: 041 732 892  
 Fax: 03 891 70 50  
 E-pošta: Jaken.petkovnik@gmail.com



Martina Cigler, abs. agr.

Pomlad je zopet prišla in ozelela prelepo koroško dolino, študij se mi bliža h koncu in vedno pogosteje hodim v naravo, včasih v dvoje včasih pa sama. Toliko lepih koticov ima Koroška, da se bi mi bilo kar težko odtrgati iz njenega nedrja. Tudi kmetje, ki tu živijo, jo globoko spoštujejo in imajo radi. Po celkih so posejane kmetije in cerkvice, ki nas vabijo k molitvi in zahvaljevanju. Mesec maj je mesec ljubezni, zaljubite se v prečudovito naravo in jo tudi očuvajte. Na enem izmed svojih potepov

sem šla na Šentanel, natančneje v Jamnico, kjer na lepem kraju stoji turistična ekološka kmetija Mikl. Gospodinja Ana-Marija je mojih let in takoj sva se ujeli, prijazno mi je povedala vse o njihovi domačiji ter ob tem postregla z dobrim domačim hruskovim sokom.

Posestvo Mikl leži na nadmorski višini 800 m in obsega 35 ha, od tega je približno 15 ha travnikov, ostalo pa je gozd. Na posestvu živijo baba Marjana, gospodar

Stanko, gospodinja Ana-Marija in njuni otroci David, 14 let, Matevž, 12 let, in Zala, 6 let. Z ekološkim načinom kmetovanja se ukvarjajo že od leta 1999. Ne uporabljajo nobenih

škropiv in nobenih umetnih gnojil. Gojijo tudi 5 vrst žitaric, in sicer okoli 50 arov pira, 50 arov pšenice, 50 arov rži, 50 arov ovsu in 30 arov tritikale. Iz teh žitaric pečejo odlični

kruh in delajo okusne prikuhe. Mala Zala rada pomaga mami pri delu, posebej ko ta peče ržen kruh in šarkelj, David in Matevž pa pridno pomagata očetu tako pri košnji kot v hlevu.

Njihovi številni gosti so navdušeni nad dobrotami iz krušne peči ter nad domačo slivovo in borovničovo marmelado. V sadovnjaku imajo namreč več kot 100 starih sadnih drevesnih sort. Gostov jim nikoli ne manjka in s prelepim pogledom na Peco in ostale gore, se ti pri Miklnu spočije duša.

Zala, oče Stanko, David in Matevž ter mama Ana-Marija



Miklova domačija



Miklova bica Marjana na svojem vrtu



Stara hiša



Miklov čebelnjak



Svobodne za ogrado



Ribnik



Zaupanje



# Priklon motorju in njegovemu lastniku

Silvo Jaš

Oba si zaslužita spoštovanje; prvi, ker zaradi častitljive starosti še vedno veselo drdra ter poskakuje po cestah in stranpoteh, drugi pa, ker že tudi nosi težo let. Prav oba pa sta tako tesno in nerazdružljivo povezana kot stara prijatelja iz mladih dni.

Anton Kotnik se je rodil pred 76 leti v Veliki Mislinji, potem pa se je leta 1966 preselil v Dovže v tista značilna gozdarska stanovanja. Istega leta si je kot za nekakšno prelomnico nabavil še motor, kakršni so bili za takratne čase kar nekakšna noviteta. In tisti dobri stari to-

mos T.12 mu je ostal zvest in Tone njemu vse do današnjih dni.

Tone je dolga leta vse do upokojitve preživel v pohorskih gozdovih, saj je bil kot gozdni delavec – sekač zaposlen na gozdarskem obratu Mislinja. Tako mu je ta njegov motor bil več kot deset let edino prevozno sredstvo, ko je odhajal na delo v zelena prostranstva Pungarta, Črnega vrha, Komisije, Graške gore in Ponikve. Kar s trpkostjo doda, da je bilo najtežje ravno pozimi, v globokem snegu, zametih. Potem ko so se sekači prevažali v gozd s kombijem,

je bilo znatno lažje. Spomini, takšni in drugačni, pa so vendarle ostali.

In danes se Tone s svojim jeklenim prijateljem še vedno veselo vozi sleherni dan po cestah Koroške, če mu jo le ne vreme preveč ne zagode. Naj ostane tudi v prihodnje tako.

Oba kažeta težo svojih



## Florijanovo – Razbor 2008

Leopold Korat

Na mnogih hišah, še posebej na gasilskih domovih lahko vidimo podobo ali pa kip sv. Florijana (Cvetko). Na glavi ima čelado, v eni roki zastavo in vedro z vodo v drugi. Gasi in obliva goreče poslopje. To je sv. Florijan, ki je zavetnik, zaščitnik in priprošnjik gasilcev. Njegov god je 4. maja. Je varuh pred požari in povodnjo in eden najbolj znanih in čaščenih ljudskih svetnikov. Naši predniki so na koncu molitve Angel Gospodov radi dodali še prošnjo sv. Florijanu, naj nas varuje časnega in večnega ognja. Domovina sv. Florijana je v Noriku, legende

pa njegov rojstni kraj postavljajo še v druga okolja (Sirmij, Bologna, Gaza, ...). Ob praznovanju godu sv. Florijana se je po naši slovenski deželi razširilo koledovanje na čast temu zavetniku gasilcev: v Rožu, Podjuni, Slovenskih goricah, okoli Pohorja. Tako se je ta lepa navada ohranila tudi na Razborju. Spodnji in Zgornji Razbor imata vsak svojo skupino fantov, ki morajo biti »še ledig in fraj«. Prej malo povadijo, si pripravijo klobuke in pod noč gredo od hiše do hiše in prepevajo na čast sv. Florijanu. Že pred hišo se oglasita harmonika in lepa pesem. Pri

vstopu v hišo prejmejo pisane šopke, ki jih naredi domače dekleta. Včasih so gospodinje skrila jajca in naloga fantov je bila, da jih poiščejo. Fantje se usedejo za mizo in začnejo izdelovati križe. Te naredijo iz šib – vej snopov, blagoslovljenih na cvetno nedeljo. Med delom drugi fantje pojó. Med pesmimi je tudi ena, ki opeva sv. Florijana. Ko fantje naredijo križe, jih dajo gospodinji ali kar sami zataknejo za kakšen rob ali sliko. Včasih pa so jih tudi pribijali na podboje vrat. Kar ostane vej od izdelovanja križev, jih skrbno poberejo in vržejo na ogenj (saj je les blago-

slovljen). Lepo se poslovijo od domačih in še zapojó. Pesem govori o sv. Florijanu, ki naj varuje dom in družino, hlev in živino. Skupina dvanajstih fantov odide v temno noč še do drugih domov in družin. Letos je skupina kolednikov Zgornjega Razborja obiskala petdeset hiš in jim zaželela varstvo in pomoč sv. Florijana. Kakšen teden po koledovanju se fantje, ki so prepevali, zberejo in povabijo vse, katere so obiskali. Pripravijo »jajčarijo«, pečejo »šnite« in se skupaj poveselijo. Tako ni bilo samo nekoč, ampak je na Razborju še danes. Pridite in pogledjte.



Koledniki iz zgornjega Razborja



Šopki, ki so jih pripravila dekleta



# Blagoslov konjev prvič na Razborju

Leopold Korat

V knjigi *Leto svetnikov* je zapisano: Sv. Jurij skoraj nima vrstnika, ki bi ga častile tolike množice v tem krščanskem »starem« svetu. Kaj je zanesljivo znanega o sv. Juriju?

Njegov grob je v palestinskem mestu Lydda, kjer napis že iz leta 368 povečuje »svetega in zmagoslavnega mučenca Jurija«. Nazadnje je bil obglavljen. Njegovo telo je dal cesar

Konstantin prenesti v Lyddo in sezidal njemu v čast lepo baziliko. Od tu naprej pa se začnajo legende o svetem Juriju, iz katerih je težko izluščiti zgodovinske podatke. Sv. Jurija slikajo na konju, s katerega ubija zmaja. Zmaj je podoba zla in greha. Po vseh krščanskih deželah imajo ustanove in cerkve v sv. Juriju svojega zavzetnika. Država Gruzija ima ime po tem svetniku. Za svojega zavetnika so si ga še posebno v slovenskih deželah izbrali lastniki konjev, zato okoli »jurjevega« po mnogih slovenskih krajih – župnijah – blagoslavlajo konje in konjenike. Letos so tak blagoslov prvič opravili tudi na Razborju. Kljub hitremu dogovoru in kratkemu času za pripravo se

je pred cerkvijo zbralo 38 konjenikov s svojimi »lepotci«. Iz več krajev so prišli, prijezdili ali se celo pripeljali. Po skupnem blagoslovu je vsak lastnik s svojim konjem prišel pred duhovnika, ta pa je konju dal rezino kruha, posuto s soljo. Lastnik konja je za spomin na to srečanje prejel podobo tega lepega kraja, ki je še daleč od »ponorelega sveta«. Največ zaslug pri tem blagoslovu ima g. Danilo Mirkac – Pečolar. Njegova zamisel in želja sta bili uresničeni. Pa še lepa in sončna nedelja je naredila svoje. Konjeniki in vsi, ki smo dogajanje spremljali ali pri njem sodelovali, smo se vračali v dolino z željo, da bi to srečanje postalo in ostalo tradicionalno. Vabljeni naslednje leto.



## Praznovanje praznika dela pod Košenjakom

Milena J. Cigler

Planinsko društvo Dravograd skupaj z Občino Dravograd že vrsto let organizira praznovanje 1. maja, praznika dela, na ploščadi pred Domom planincev pod Košenjakom. Organizacijo in vodenje je prevzela in uspešno izvedla Jožica Heber ob pomoči entuziastov iz PD Dravograd in občine Dravograd.

Vreme sicer že nekaj let na

dan 1. maja nagaja; morda hoče višja sila povedati, da se delavcem in delovnim ljudem ne cedita med in mleko, da se Frommova doktrina o sodelovanju delavca in vodilnega kadra vedno bolj oddaljuje od dejanskega stanja, ko delavec nima več pravice spraševati, ampak lahko samo dela. In pri tem še vedno ni gotovo, da bo dobil plačo in če bo dobil takšno, da bo lahko spodobno preživel sebe in družino.

Veliko spodbudnih misli je v svojem uvodnem govoru nazivala g. županja Marijana Cigala. Čeprav se je vmes, ko je potekala proslava, večkrat ulilo, pa to ni zmotilo ne nastopajočih ne udeležencev »shoda«. Nastopila je vokalno instrumentalna skupina, zapeli sta dve dekleti s kitaro, Jožica Vrhovnik s Sv. Danijela je povedala pesem Oj Triglav, moj dom, Janez Jurič - Vančy je opisal, kako so včasih po-

stavljali mlaj in praznovali 1. maj, midve z Martino pa sva povedali nekaj stihov s praznično temo oz. s temo o planinstvu. Martina je prebrala Gregorčičevo pesem Nazaj v planinski raj, sama pa sem predstavila sonet o Storžiču z naslovom Mojemu Storžiču in pesem Jevgenija Vinokurova Perilo na vrvi. Pesem je pristrčna predstavitev dela, ki ga ponavadi prezremo.



Veselo in živahno je bilo



# Doživetje praznikov skozi projektne tedne na Srednji gostinsko-turistični in lesarski šoli v Slovenj Gradcu

Olga Jeznik, univ. dipl. ekon.

Na Srednji gostinsko-turistični in lesarski šoli v Slovenj Gradcu so že drugič v letošnjem šolskem letu dijaki prvega letnika prenovljenega programa kuhar doživljali pouk skozi drugačno metodo usvajanja veščin in znanja. Pred novim letom so v prvem projektnem tednu spoznali pomen božiča in se naučili izdelave božičnih jedi ter pripravili presenečenja za svoje starše. V drugem projektnem tednu, ki je potekal v mesecu marcu, od ponedeljka, 17. marca, do četrтка, 20. marca, pa je bil celoten projekt velikonočno obarvan in predstavljen staršem ter medijem.

Mentorji so skupaj z dijaki pripravljali materiale za izvedbo projektne tedna. V uvodu so se pri družboslovju seznanili s pomenom praznika velika noč in načinom praznovanja v drugih državah. Pri gostinskem poslovanju so ugotavljali, kako ekonomsko vplivajo prazniki in gostoljubje na gostinstvo ter

kakozustreznopromocijo, dekoracijo prostora in jedi povečamo velikost prodaje. Pri praktičnem pouku kuharstva so morali dijaki poiskati recepte, po katerih so njihove babice pripravljale velikonočne jedi. Primerjali so jih s sodobnimi trendi in spekli šunko v testu, pehtranovo potico, pripravili hrenovo omako in različne narezke ter pecivo. Pri predmetu prehrana so na plakatu predstavili prehranski pomen jajc in vpliv velikonočnih jedi na človeški organizem. Pri naravoslovju so na ekološki način obarvali pirhe, ki so jih po navodilih dveh prijaznih babic, ki sta jih pri tej uri tudi obiskali, okrasili z rezkanjem in različnimi rastlinskimi vzorci. Najlepsi so bili pirhi, ki so se kuhali v borovničevi vodi in v pravem ruskem čaju. Naučili so se tudi izdelave velikonočnih snopov. Ker je bilo treba celoten prostor prijetno pripraviti, so se naučili okrasiti prostor v velikonočnem in pomladnem vzdušju, zato so v bližini svojih

domov nabrali pomladansko cvetje in okrasje. Pri informatiki so izdelali vabila za povabilo staršem na predstavitev, hkrati pa predstavili tudi celoten potek projektne tedna na informacijski zloženki, kamor so vključili tudi fotografije, ki so dokumentirale potek opravil v tem tednu. Vadili so tudi način komuniciranja za predstavitev

vsebin na predstavitvi in s tem zmanjševali tremo ob nastopu. Večina dijakov je doživela prvi stik z nastopom v medijih za regionalno televizijo, časopis in radio. Povedali so, da zelo radi obiskujejo gostinsko šolo, saj jim projektne tedni popestrijo pouk, obenem pa izvedo marsikaj novega, kar jim bo prišlo prav na njihovi življenjski poti.



Katjuša Nabernik, Jernej Tisnikar in Denis Krajnc ponosno predstavljajo velikonočne dobrote.

## Regijsko srečanje rokodelcev v Slovenj Gradcu

Nataša Konečnik Vidmar

Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije je organizirala regijsko srečanje rokodelcev, ki je potekalo maja 2008 na Območni obrtno-podjetniški zbornici v Slovenj Gradcu. Udeleženci srečanja so spoznali značilnosti davčne ureditve za to dejavnost, zahteve, ki jih morajo izpolniti pri registraciji DUO, govorili so o stanju domačih in umetnostnih obrti v Sloveniji in EU, o starih in novih dejavnostih, o poteh do znanj, o oblikah delovanja (individualno, skupinsko), o vlogi DUO v turizmu (delavnice odprtih vrat), o nastopanju doma in v tujini itd. Za rokodelce so bile še posebej dragocene izkušnje, ki si jih je pri svojem delu







nabrala komisija OZS, ki ocenjuje in presoja, ali nek izdelek sodi v domačo in umetnostno obrt ali ne. **Predsednik komisije prof. dr. Janez Bogataj je nazorno pojasnil kriterije za ocenjevanje ter opozoril na najpogostejše napake oziroma vzroke, zaradi katerih morajo člani komisije nek izdelek zavrnil.** Izdelovalci so prinesli na predavanje svoje izdelke, ki jih je predavatelj ob koncu predavanja komentiral in na konkretnih primerih pokazal možnosti za njihovo potrditev, morebitne potrebne popravke ali zavrnitev.

Sekcija za domačo in umetnostno obrt je želela na ta način rokodelcem olajšati pot do certifikata domače in umetnostne obrti. Govorili so tudi o trženju in o tem, da je treba kupce poiskati ne le v trgovinah, ampak tudi na sejnih, tržnicah, na turističnih kmetijah in v svetu vse bolj priljubljenih »delavnica odprtih vrat«. Večina izdelkov DUO predstavlja namreč tudi turistični spominek. Več o domači in umetnostni obrti oziroma o njeni sekciji pri OZS si lahko preberete na [www.rokodelstvo.si](http://www.rokodelstvo.si) ali pa se pozanimajte pri sekretarju sekcije Goranu Lesničarju Pučku (01 58 30 516).

## Ansambel bratov Avbreht

Franc Jurač

Mlad narodno-zabavni ansambel ima svoj domicil v Cirkovcah. Najprej so ga sestavljali trije člani, trije bratje: Dani, Simon in Sandi Avbreht. Za ustanovitev ansambla imajo največ zaslug starši fantov in pa glasbenik Robert Goličnik. Kasneje se jim je pridružila pevka Tatjana, ki je popestrila in požlahtnila skupino in glasbo. Fantje pravijo: »Vedno več smo vadili in se trudili vsak na svoj način. Imeli smo kar nekaj nastopov, tudi koncertnih. Kljub temu je še nekaj manjkalo. Po dobrem letu igranja smo medse povabili kitarista Mateja. Tako smo postali pet-

članska zasedba z imenom Ansambel bratov Avbreht.« Intenzivno so vadili naprej, se udeleževali različnih koncertov in festivalov. Skupino so izpopolnili še s trobento, v katero piha Blaž, Matejev brat. Videli smo jih lahko v TV oddaji Pri Joževcu z Natalijo, kjer so zasedli drugo mesto. Ta javni nastop jim je prinesel dodatno popularnost in vabila za nastope od vsepovsod so se kar nizala, tudi iz tujine: Avstrije, Nemčije, Francije. Tudi za prihodnost imajo smelega načrte; prihodnje leto nastope v Kanadi ter svoj prvi CD. Člani skupine se med seboj od-

lično razumejo, kar je osnova za uglašenost in napredovanje. Za pomoč so hvaležni svojim staršem in prijateljem ter

odličnim glasbenikom Romani Cafuta, Bojanu Zemetu in Boštjanu Merzdovniku.



## Žegnanje konj na Remšniku

Milena J. Cigler

15. april se je pričel s soncem in na Remšniku so na Jurjevo organizirali blagoslovitev konjev in oldtajmerv. V idilični prekrasni vasi se je zbralo kar 48 konjenikov z iskrimi ljubljenci. Mašo je vodil kanonik, ki je konjem dajal blagoslovljene koščke

kruha, njihovim gospodarjem pa priznanja. Pozdravni govor je imel g. Anton Kovše, župan občine Podvelka. Postregli so z golažem, prijeto vzdušje, ki se je nadaljevalo do poznega popoldneva, pa sta popestrila harmonikarski orkester z Remšnika ter pihalna godba.

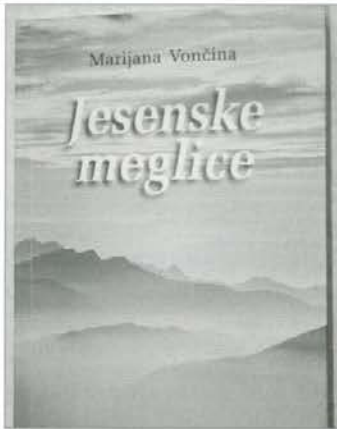


Mala Neja je ponosno sedla na Miška



Stanko Hovnik

V Knjižnici Ksaverja Meška Slovenj Gradec je bila 4. aprila predstavitev knjige Marijane Volčina *Jesenske Meglice*. V programu so sodelovali: avtorica Marijana Vončina, Draga Ropič, ki je brala poezijo, in urednik Blaž Praprotnik.



Naslovna stran knjige

Marijana Vončina se je rodila 3. novembra 1935 v Mislinji staršema Jožetu in Juditi Vivod. Po osnovni šoli v Mislinji in nižji gimnaziji v Slovenj Gradcu je leta 1956 maturirala na gimnaziji Ravne na Koroškem. V Ljubljani se je izšolala za knjižničarko in enajst let delala v tedanji Študijski knjižnici na Ravnah, od leta 1967 in do upokojitve pa je vodila Knjižnico Ksaverja Meška v Slovenj Gradcu.

Pri poklicnem delu, ki ga je z zadovoljstvom opravljala, se ji je izostril občutek za lepoto slovenske pisane besede, zato je v zrelih letih začela tudi sama ustvarjati. Pesniške miniature, zajete v drugi pesniški zbirki Marijane Vončina (1935), rahlo čutno odstirajo vselej odprta vprašanja bivanjskega smisla. V žensko pisavo ujeti osamosvojeni stih namreč dokazujejo, da je v življenju, če v njem ostaja smisel, ponazorjen z izrazitim kontrastom svetlobe in teme, odprta možnost bivanja. Lirski subjekt, razpet med trenutkom in sedanostjo, z izrazito prefinjenim občutkom dokazuje, da si je potrebno privoščiti svoje sanje, jih izživeti. Skozi subtilne nianse vsakdanjika je na paleti letnih časov klic po vrnitvi v svet tukaj in zdaj tisti, ki nas sicer opozarja, da nič ne traja večno; prav zato je potrebno strast dvojine, tolikokrat skromno izpostavljeno v *Jesenskih meglicah*, pred katero posameznik včasih nevede vztrajno beži, duhovno užiti. Pričujoča pesniška zbirka je razpoloženska izpoved drobnih življenjskih skrivnosti, simbolično neločljivo povezanih sil, ki izmenično prevzemata izenačeni vlogi uravnoveženosti, ubranosti in poti k



Marijana čestita Andrej Golob, založnik knjige, ob njej sedi Blaž Praprotnik, urednik.

sreči, ter odsev ubranih sanj z odprtimi očmi. Življenje je zmagovalec v vsakem letnem času, človek pa le člen v njegovi verigi.

Marijana Vončina se je kmalu po upokojitvi včlanila v Literarni klub upokojencev Slovenije v Mariboru in v vsakoletnih zbornikih redno objavljala svoje pesmi.

Leta 1996 je pri založbi Voranc na Ravnah na Koroškem izdala pesniško zbirko *Rosa na pajčevini* z likovno opremo slikarja Karla Pečka. Pesmi in proza je prispevala tudi za zbornik *Hvalnica Pohorju* (2000). Je dolgoletna aktivna članica

Kulturnega društva Stari trg, kjer ureja pustni časopis *Kurent*; ob stoletnici društva je zbrala, napisala in uredila prispevke za zbornik (2002). Od leta 1994 vodi literarno sekcijo pri slovenjgraškem Društvu upokojencev, ob desetletnici sekcije je uredila zbornik *Sopotja* (2004). Ureja tudi glasilo *Naša beseda*, kjer objavljajo svoja dela člani sekcije. S pomočjo naše knjižnice organizira literarne večere v Domu upokojencev Slovenj Gradec. Pesmi redno objavlja v osrednji koroški reviji *Odsevanja* in je članica društva z istim imenom.

## Jutranja kavica

Ana-Marija Vrhovnik

Sonce je pokukalo skozi okno, ptičje petje me je prebudilo v lepo pomladno jutro. Malo se pretegujem in že stečem v kuhinjo, da pristavim lonček za kavo. Na policički stoji stari kavni mlinček moje babice, ki je nisem poznala. Umrla je leto prej, preden sem se rodila. Kavica zadiši in zdi se, kot da jo pijeja z babico in se pogovarjava.

Imela je deset otrok. Mož ji je umrl, ko je bil zadnji otrok star dve leti. Šel je k Devici

Mariji na Kamnu, avgusta, ko je bila tam lepa nedelja. Bil je vroč dan, ker je bil žejen, si je kupil mrzlo pivo in ga spil na mah. To je bilo usodno zanj. Že zvečer ga je začelo boleti grlo. Takrat ni bilo antibiotikov ali hitre zdravniške pomoči in kljub ženinemu trudu je umrl, ona pa je ostala sama z desetimi otroki.

Vedela je, da mora živeti, že zaradi otrok. Imela je zemljo, živino in večji otroci so ji že pomagali. Delala je od ranega

jutra do poznega večera. Znala je narediti vsa dela, tudi košare je znala plesti. Prodala je košaro in si kupila četrto kile sladkorja in »ohotel« kile kave. To je hranila v kuhinji v omari na najvišji policički, da sladkorja niso dosegli otroci, ki bi ga z veseljem polizali.

Vsako jutro je najprej pražila cela kavna zrnca v železni ponvi. To je zadišalo po vsej kuhinji. Nato je pristavila vodo in zmlela kavo v mlinčku. Vonj sveže kave je objel

ves prostor. Takrat je babica začela peti. Pela je ob kavici in bila na trenutke tudi srečna. Otroci so slišali njeno petje in so rekli: »Pst, tiho, mati pojemo!« Niso potrebovali ne radia ne budilke, prebujali so se ob materinem petju.

Joj, moja kavica pa se je že skoraj čisto ohladila ... o, pa saj je še vseeno dobra. Vkloupi radio. Jutranja poročila. V parlamentu danes korupcija v državi ...



# Spoznavanje rojstnega kraja in njegove okolice

Rudi Rebernik

Poleg moje rojstne hiše in njene najbližje okolice mi je v spominu najbolj ostal kraj Suhi Dol, ki je bil dolgo središče med Razborjem, Plešivcem, Podgorjem in zaselkom Sv. Duh. Tu sta bila vedno, kar so pomnili starejši krajanji od blizu in daleč, gostilna in počivališče, včasih tudi prenočišče za domačine, ki so se vračali iz Slovenj Gradca in potovali naprej na Razbor in Plešivec ali morda celo na Javorje na Koroško.

V Suhem Dolu so se odpočili, okrepčali, da so bili pripravljeni za nadaljnjo pot. Posebno pot po Kaštelskem jarku je bila pozimi naporna in pogosto tudi nevarna. Po vsakem novo zapadlem snegu so plazovi zaprli, navadno po več dni ali celo tednov, cesto po Kaštelu ter odrezali od sveta gorske prebivalce pod Uršljo goro. Taki plazovi so bili polni kamenja in dračja, ki so ga posneli po strmeh pobočju v Planšakovem ali Kristavškem gozdu. V takih primerih je grofovski upravitelj na Plešivcu vsem delavcem in prebivalcem po njegovih okoliških domačijah ukazal, da morajo očistiti cesto, da je bila prehodna vsaj za nujne primere.

Grofovska žaga v Suhem Dolu, kjer je delal moj oče, me je vedno neznansko privlačila in bi bil rad opazoval očeta pri delu ure in ure, a to ni bilo mogoče. Ker je naša domačija blizu žage, smo lahko očetu opoldne prinašali kosilo in vedno sem rad spremljal mamo, starejšo sestro ali brata, dokler nisem sam pričel opravljati tega dela.

Ko sem gledal, kako so se zobje velike žage venecijanke zajedli v mehke les, in vonjal z borovo ali macesnovo smolo in drugimi vonjavami prepojen sušeč les, se mi je zazdelo, da ne more biti lepšega poklica, kot je žagarski. Ko sem včasih prisluhnil pogovoru med očetom in mamo, pa sem spoznal to delo tudi z druge, senčne strani.

Spominjam se iz otroških in tudi poznejših let, da so k naselju Suhi Dol prištevali še staro kovačnico na levi strani ceste malo nad gostilno in leseno kočjo, ki je bila domovnanje kovaču in njegovi številni družini.

Gostilno in k njej pripadajoča gospodarska poslopja, to so obširen hlev in skedenj ter velik svinjski hlev, ker so se vsi trenutni najemniki ali

stanovalci Suhega Dola poleg gostinstva ukvarjali tudi z obdelovanjem malega posestva, ki je pripadalo k Suhemu Dolu, je leta 1883 kupil Plešivški veleposestnik Martin Plešivčan. Potem so se lastniki Suhega Dola menjavali kot pri vseh ostalih njegovih najemnikih. Največ zaslug za razvoj Suhega Dola ima gotovo grof Thurn, ki je bil lastnik nekako od začetka prejšnjega stoletja pa do leta 1936, ko je celotno veleposestvo z vsemi najemniškimi kmetijami prodal Rihardu Skubicu.

V tem obdobju se je cesta s Plešivca do Suhega Dola popravila in razširila, da je bila sposobna za promet s konji in drugo vprežno živino. Nekdaj je baje cesta na nekaterih mestih potekala prav nad jarkom

potoka, na mostnicah, ki so ležale na debelih macesnovih pilotih, vdelanih na enem kraju v skalo na drugem pa vkopanih v zem-

ljo. Take vklesane vdolbine so se baje poznale še dolga leta za tem, ko so cesto pričeli širiti. V Suhem Dolu je dal lastnik postaviti kegljišče, kjer so se njegovi prijatelji in sorodniki lahko zabavali in se odpočili pred naporno potjo ali pozneje že tudi vožnjo proti Plešivcu.

Vse to sem jaz izvedel šele veliko pozneje, največ od moje mame, ki je s svojimi starši in ostalimi družinskimi člani živela v Suhem Dolu, kjer so imeli v najemu gostilno in so s konji prevažali les na žago iz Plešivških gozdov. Leta 1907 sta se moja starša poročila in odšla živeti na Kristavško posestvo, ki jima ga je dal v najem takratni Plešivški gospod grof Thurn.



Gruf aus Suhidol bei Windische a.

Gostilna Suhi dol v začetku prejšnjega stoletja. V ospredju je hiša z napisom: »Gasthaus Suhi dol« za njo pa veliko gospodarsko poslopje in novozgrajeno kegljišče, kamor so se v nedeljskih popoldnevih vozili premožni Slovenjgradčani s konji in kolesi zabavat in kegljat.

Na spodnji strani hiše je bila v senci kostanjev postavljena lepa lesena letna hišica, kamor so se hodili v poletni vročini nedeljski gosti hladiti ali plesati.



Skupina deklet, prijateljic iz okolice Suhega Dola, ki so se zbrale nekega nedeljskega popoldneva leta 1906 in nastala je tale slika. Od desne proti levi stojijo: moja mama Karolina, na sredini njena sestra Julijana, poleg nje Marjeta Kotnik, poznejša gospodinja in žena pri Radmanu v Razborju. Sedita od desne: Ana Marovšek, gospodinja pri grofovskem gospodarju in oskrbniku Simonu Kuharju na Plešivcu, imenovali so jo vedno samo Kuharjeva Nana. Zraven nje sedi Terezija Kotnik, poznejša Ledinekova gospodinja in mati v Sp. Razborju. Obe sta bili dobri ženi in materi in v Razborju še živijo njuni vnuki in pravnuki.





## Miro Žolnir

☆1939

†2008

»Tudi jaz, trava med travami, drevo med drevesi, bom spal z razprostrtimi rokami in objemal zvezde, oblake, ptice in se pogovarjal s tabo, zemlja, dolgo, dolgo, tako dolgo, da ne presahnem, tako kot očnica tam visoko v gorah, ko

mrzli gorski veter pozno v jeseni zaledeni vsa planinska prostranstva.« S temi besedami se je ob poslednjem slovesu Mira Žolnirja na starotrškem pokopališču poslovil Drago Kolar v imenu kolektiva Premogovnika Velenje.

Te misli dejansko ponazarjajo življenjsko pot našega planinskega prijatelja, kronista, prijetnega sogovornika in neutrudnega funkcionarja v planinski organizaciji. Kdo se ne spominja Mirka, majhne, rahlo sključene postave, ko po planinskih poteh in brezpotjih ubira svojo pot? Rad je sam zahajal v hribe, morda zato, da je lahko v neskončni tišini gora razpredal svoje misli, ki jih je nato oblikovane in izbrušene posredoval svojim planinskim prijateljem. Samo nekateri smo bili deležni številnih pisem, ki jih je naslavljal tistim, ki jih je v življenju najbolj cenil. Iz njih smo lahko razbrali veliko skrbno izbranih misli s številnimi prispevki in zapisanimi dogodki ob datumih, ki nekaterim morda niso pomenili nič ali pa so na te dogodke že zdavnaj pozabili, Mirku pa veliko, ob še tako skromnih dogodkih iz zgodovine planinstva v domačem okolju. Pa saj ni čudno, da je bilo Mirkovo življenje vseskozi posvečeno planinstvu. Že oče Bogdan je bil znan planinski aktivist v Slovenj Gradcu, bil je med pionirji postavitve začetnih temeljev delovanja Mislinjske podružnice planinskega društva v Slovenj Gradcu, zato se je Mirko tako rekoč že preko očeta »okužil« s predanostjo goram in planinski organizaciji. Ko se je po končani gimnaziji v Mariboru vpisal na Ekonomsko fakulteto v Ljubljani in si pridobil naziv diplomiranega ekonomista, si je kmalu zatem našel zaposlitev v Rudniku lignita Velenje, kjer se je leta 1998 tudi upokojil. Sodelavci so ga cenili kot odgovornega, poštenega in delovnega človeka, kar so tudi vrednote, ki so ga spremljale v planinski organizaciji. Njegova prva vključitev v delovanje planinske organizacije je bila pri Planinskem društvu Velenje, kjer so kaj kmalu opazili njegove organizacijske sposobnosti in ga leta 1966 vključili v delo upravnega odbora društva. Kmalu za tem je bil izvoljen za tajnika tega društva, dokler se ni preselil na svoj dom v Slovenj Gradec in v domačem planinskem društvu nadaljeval svoje planinsko delovanje. Dolga leta je bil član upravnega odbora, v zadnjih letih pa je prevzel funkcijo predsednika nadzornega odbora in jo opravljal vse do svoje prezgodnje smrti. Ko je bil zaposlen še v rudniku, sta s prijateljem Frančkom Ojstrškom leta 1986 ustanovila planinsko sekcijo v premogovniku in tako tudi organizirala številne izlete in pohode za svoje sodelavce – planince, v tem času pa je en mandat opravljal tudi tajniške posle v Savinjskem meddruštvenem odboru. V času svojega najbolj plodnega delovanja je bil Miro poln idej in načrtov. Bil je pobudnik številnih množičnih pohodov: Matjaževega pohoda na Peco, Arničevega pohoda na Raduho, spominskega pohoda Jožeta Šisernika na Kremžarico itd. Vsi ti pohodi so se dobro prijeli in postajajo vse množičnejši.

Samo 10 let je bilo danih Mirku, da je lahko užival svoj pokoj in se polno predajal planinstvu. Ko sva se redno srečevala ob nedeljah na Kremžarici, mi je nekajkrat potožil, da se ne počuti najbolje. Nič ni tožil, samo dal nam je vedeti, da se morda tudi zanj končuje plodna gorniška pot. Tako kot je bil včasih samosvoj in je sam prenašal svoje težave, se ob tem tudi tokrat ni zatekel k zdravniku. Njegova bolezen je prerasla v takšno stanje, da so morali drugi poskrbeti zanj in ga spraviti v bolnišnico. Nihče pa takrat še ni slutil, da bo ta bolezen zanj usodna in da bo kmalu za vedno zapustil vrste prijateljev planincev. Nazadnje sem ga obiskal na božični dan koncem leta 2007, ko je bil na okrevanju v zdravilišču Laško. Takrat je bil še poln energije in načrtov. Zavzeto mi je razlagal, da se bomo na Šisernikovem pohodu gotovo še srečali, če drugače ne, pa bo vsaj vodil evidenco pohodnikov, tako kot vrsto let prej. Ta misel, da mora na Kremžarico ob Šisernikovem pohodu, je bila tako močno zasidrana v njegovo podzavest, da se je iz oskrbnega doma v Velenju sam odpravil z avtobusom, vendar do Kremžarice ni prispel, saj mu zdravje tega ni več omogočalo. Našli so ga vsega prezeblega naslednji dan na avtobusni postaji v Vinski Gori, ne da bi se mu izpolnilo koprnenje, da še vsaj enkrat sreča svoje prijatelje planince in obiše svojo najljubšo planinsko postojanko, Kočo pod Kremžarjevim vrhom.

Izgubili smo velikega prijatelja, humanista in gornika Mirka Žolnirja. Vsakokrat, ko se vzpenjam po poti proti Kremžarici, se mi zdi, da bom zdaj zdaj zopet zagledal značilno Mirkovo postavo, čeprav vem, da ga ni več med nami. Zdaj mi je žal, da ga pred zadnjim slovesom nisem večkrat obiskal, veliko mu dolgujem, tako kot tudi številni drugi planinski prijatelji. Bilo pa je lepo biti njegov prijatelj in za to smo mu hvaležni številni planinci.

Mirko Tovšak



## Ana Jamnikar

☆1930

†2007

V mesecu juniju, ko vse zeleni in se narava košati v vsej svoji svežini, zelenju in cvetju, ki ga je draga mama, babica, prababica, tašča in prijateljica

Ana Jamnikar

imela tako rada, mineva leto dni

od njene prerane smrti.

Leto dni hitro mine, spomin nanjo pa je še vedno zelo svež. V življenju ji ni bilo prizanešeno. Izgubila je moža in sina v težki prometni nesreči, kljub temu pa je ponovno našla srečo, ki jo je do prerane smrti uživala v vsej njeni lepoti. Njeni otroci, vnuki, pravnuki in prijatelji se je bomo spominjali kot dobrohotne, ljubeče in nadvse pozitivne osebe, ki nam je v najtežjih trenutkih vedno znala pokazati pot. Beseda hvala je premalo za vse, kar nam je bilo dano od nje. Ob boleči izgubi bi se radi zahvalili vsem, ki ste nam stali ob strani in se je spominjate s prižganimi svečami, cvetjem in z dobrimi deli.

Njeni najdražji




**Marija Kaštivnik**

☆1927

†2008

Štirinajstega aprila je v slovenjegraški bolnišnici onemelo srce Marije Kaštivnik. Od skromne ženice se je dva dni kasneje na šentiljskem pokopališču poslovila množica krajanov, prijateljev in znancev.

Mami Frančiški je 6. avgusta 1927

na domačiji v Mali Mislinji nasmeš okrasil obraz ob rojstvu hčerke Marije. Dekletcu je materina toplina ogrevala otroška leta, navezanost na sestro Julko in bratca Andreja pa je lepšala njeno mladost. Tako je revščino, ki ji je rezala pretanek kos kruha, lažje prenašala. Ko je bilo za njo šele četrto poletje, je umrl oče in otroci so odraščali ob materini pridnosti in odrekanju. Marija je ujela leta osnovnega šolanja v Mislinji, v katera se je prerano vmešal vojni čas. Petnajstletnica se je na kmetiji, kjer so se radi zadrževali kurirji in terenci, spoznavala s krutostjo 2. svetovne vojne. Kot mlada kurirka je prenašala pošto v tajna partizanska skrivališča in jo od tam tudi odnašala. Tudi sanitetni material je pridno nosila borcem, zato je po vojni večkrat obujala spomine na sestankih organizacije ZZB in o nevarnih poteh večkrat pripovedovala mlajšim rodovom. Sicer pa se je v svobodi zapisala kmečkemu delu in pridno pomagala mami pri gospodinjskih opravilih.

Sosedje so si radi pomagali in tako je Micka pri Vavkanu spoznala mladega Rudija. Zganilo se je njeno srce in zaplesalo v ritmu sreče in ljubezni. Kot sonce tople misli in želje sta leta 1956 okronala pred oltarjem. Na njeni domačiji jih je kmalu začelo greti družinsko ognjišče, saj je Micka že leto kasneje povila dvojčka Marjana in Draga, za njima pa še hčerko Andrejo in sinka Srečka.

Micki nobeno delo ni bilo pretežko, saj je imela rada zemljo in živali, s posebno ljubeznijo pa se je predajala rožam, ki jih je vsakdo občudoval. Pa delala je. Tudi ovce je strigla in predla. Pletenje je bil njen drugi konjiček, s katerim je svoje otroke še posebej rada osrečevala. Topline nogavic ne bodo pozabili nikdar, saj so v njih odete nožice kljubovale še tako hudemu mrazu. Z navdušenjem se je vključevala v delo Turističnega društva in s svojimi domačimi dobrotami popestrila številne razstave in srečanja. Z možem sta skrbela za njeno mamo in po njeni smrti prevzela ta košček sveta in pridno gospodarila. Slehernega napredka in učnega uspeha svojih otrok sta bila vesela. Kmalu so ju, Micko še posebej, osrečevali vnuki, ki so radi potrkali na njuna vrata.

Ob skrbnih otrocih in vnukih je lažje prebolela kakšno pljučnico in se upirala sladkorni bolezni, močno pa jo je prizadela moževa smrt pred sedmimi leti. Kamor se je ozrla, je še lep čas videla njegov obraz.

Ponosna je bila na vseh osem vnukov in hvaležna sinovom in hčerki z družinami. Prehitro pa ji je v lanskem decembru zdravje obrnilo hrbet. Ob slabi prekrvavitvi so se začele težave z nogo. Januarja je morala v slovenjegraško bolnišnico. Prebolela je pljučnico, zaradi rane na želodcu pa ni bilo mogoče pozdraviti težav z nogo. Tako se je v februarju spet znašla v bolnišnici, kjer ji brez amputacije niso mogli več pomagati. Hvaležna je bila Zepačeva Micka vsem, ki so jo obiskovali in ji pomagali ohranjati voljo do življenja, zato se jim njeni najdražji zahvaljujejo za pozornost, še posebej pa so hvaležni zdravnikom ter duhovniku, pevcem in govorniku.

Marjan Križaj


**Antonija Kotnik**

☆1932

†2008

V dopoldanskih urah prvega aprilskega četrtega je v bolnišnici v Topolšici onemelo srce Antonije Kotnik. Že nekaj let so bile pljučnice spremljevalke slehernega njenega prehlada, a da bi ji življenje odmerjalo poslednje

trenutke, njeni najbližji niti pomislili niso.

V skromni holcarski hiši v Glažuti je 13. maja 1932 mama Frančiška povila hčerko Tončko. V revščino je bilo odeto njeno otroštvo, saj je bilo pri hiši kar devet otrok, a so jo ogrevale ljubeče materine besede in jo je osrečevalo igranje s sestricami in bratci. Zmrazili so jo resni obrazi čudnih mož, ki so se v letih 2. svetovne vojne smukali okrog bajt in kmetij hribovitega področja. Čas jih nikdar ni zbrisal iz njenih spominov. Tudi let šolanja v Mislinjskem jarku ne, pa čeprav so bila kratka. Zato se je za vselej zapisala življenju in delu na domačiji. Dokler ni ljubezen preplavila njenih misli, je bilo to v Glažuti, po poroki leta 1955 pa pri Francuhu na Tolstem Vrhju. V ta košček sveta jo je popeljal njen Leopold. Odkar se je z njim ujela v svetu najlepših čustev, je sreča bogatila njeno mladost. Kot prerajena je gospodinjala in postorila marsikaj na travniku in njivici. Toplino pa so temu družinskemu gnezdecu dajali otroci. Dve hčerki in pet sinov je povila Tončka. Že ob prvorojenecu je svoje skrbi namenjala željam, da bi z možem otrokom nudila bogatejši košček kruha, kot ga je življenje rezalo njima. Težko je bilo to postoriti ob eni sami skromni plači gozdnega delavca, a s pridnostjo sta zmogla veliko. Kupila sta zemljo na Krajncem, da sta lahko posejala in se je na travici lahko pasla kakšna kravica. Res je bilo dovolj le za skromno življenje, a so otroci vendarle odraščali v srečnejši mladosti. Ogrevala so jih ob mamini ljubezni še topla oblačila. Pletla jih je v zimskih večerih, ko je bilo časa več, nihanje igel pa se je vendarle zavleklo pozno v noč. Znali so to ceniti njeni otroci in ji skušali hvaležnost izkazati ob najrazličnejših priložnostih. Res je bila z leti še kako potrebna njihove pozornosti. Mnogo presgodaj je ostala sama, saj je njen mož umrl že leta 1990. Da bi ta udarec usode težje prenesla, ji je ponagajalo še zdravje. Pljučnico je staknila ob slehernem prehladu in poti v bolnišnico kar prešteti ni več mogla. Lahko pa je ostala zvesta svojemu Tolstemu Vrhju, saj sta doma ob njej ostala sinova Milan in Marjan. Seveda je še marsikaj postorila, a sinovoma in snahi Jožici je bila hvaležna za pomoč ob vsakem trenutku. Še posebej pa je bila Tončka vesela, kadar so se ob njej zbrali vsi njeni otroci. Razvedrila se je ob obiskih sestra ali bratov, srce pa ji je zaigralo v posebnem ritmu, kadar so se ob njej znašli vnuki. Lahko se je pohvalila, da vseh enajst rado potrka na njena vrata. Zlati babici je namreč ostalo še precej tiste topline, ob kateri so rasli njeni otroci, zato so mami in babici vsi skupaj želeli kar največ zdravja in dobrega počutja. Žal se pota življenja ne zmenijo dosti za želje in upanja in prehitro poseže vmes smrt. Njeni otroci se zato zahvaljujejo vsem, ki so Tončko Kotnik pospremili na poslednji poti ter darovali cvetje in sveče. Še posebej hvala duhovniku ter pevcem, pogrebniemu zavodu in govorniku.

Marjan Križaj





## Franc Šavc

☆1928

†2008

»Prišla bo pomlad, čakal bi jo rad.« To je bila goreča želja Franca Šavca iz Pameč, Mikijevega Franca. Dočakati pomlad, katera prinese človeku novo upanje, ga obogati s svežimi močmi ter ga obdari z motivacijo za nadaljnje

delo. Vendar pa se dragemu Francu ta goreča želja zaradi hude in zahrbtne bolezni ni izpolnila. Tako se je njegova življenjska pot kljub trdni veri in želji po ozdravitvi ter kljub načrtom po nadaljnjem ustvarjanju 3. februarja za vedno ustavila.

Franc se je rodil 23. aprila 1928 na Mikijevi kmetiji v Pamečah kot četrti otrok. Ko je bil star komaj devet mesecev, mu je umrla mama, zato se je njegov oče Anton podal v nov zakon, v katerem se je rodilo še pet otrok. Pomanjkanja starševske ljubezni nikoli ni čutil, saj ga je njegova druga mama sprejela kot svojega. Svojo rano mladost je kot kmečki otrok kljub vsakdanjemu trdemu delu preživljal v objemu tople družinske ljubezni.

Ob pričetku druge svetovne vojne se je vsa družina uprla okupatorju in zaradi sodelovanja s partizani so zaprli njegovega očeta. Le splet srečnih okoliščin je pripomogel, da so ga po določenem času le izpustili. Ko pa je oktobra leta 1944 prišlo do ponovnega izdajstva, se je morala vsa družina čez noč izseliti s svoje domačije, saj jim je grozil izgon v taborišče. S sabo so lahko odpeljali le nekaj najnujnejših stvari, vse ostalo pa je bilo prepuščeno na milost in nemilost okupatorju, ki je po njihovem odhodu izropal vse, kar se je izropati dalo. Družina se je naselila pri Pirpanku, kjer so si v gozdu izkopali bunker, v katerem so preživeli zimo in tam tudi dočakali svobodo. Franc, šestnajstletni fant, je takrat deloval kot partizanski kurir, pomagal pa je tudi pri zbiranju hrane za partizane ter za preživetje družine.

Po vrnitvi na izropano domačijo je bilo treba začeti vse znova in ker so bili starejši bratje poklicani k služenju vojaškega roka, je glavno breme kmečkega dela padlo prav na Franca, čeprav je bil za težka ročna dela še prešibak. Leta 1948 pa je tudi sam odšel na služenje vojaškega roka, kar je trajalo dobri dve leti.

Po vrnitvi se je zopet posvetil kmetovanju, zato ga je oče določil za svojega naslednika. Življenjsko sopotnico si je poiskal pri Krničniku; leta 1953 se je poročil s Senovršnikovo Hildo. Z veliko vnemo sta se lotila obnove kmetije, pomagala pa sta tudi očetu pri izgradnji nove hiše, v katero se je po izročitvi kmetije z ženo tudi vselil.

V obdobju kmetovanja Franca in Hilde so se dogajale velike revolucije v smislu razvoja. Leta 1954 je bil na kmetijo napeljan električni tok, z njim pa že tudi prvi radio. Leta 1968 sta nabavila prvi televizor 1970 pa pristopila k izgradnji kamionske ceste, ki je povezala višinsko kmetijo z dolino, s čimer je bila omogočena gradnja, ker je bila dostava gradbenega materiala veliko lažja. Takoj po izgradnji dovozne ceste je Franc pričel z adaptacijo hiše, saj je bila polovica le-te še lesena. Tega leta je opravil tudi vozniški izpit in si nabavil svoj prvi avto. S tem si je bistveno olajšal komunikacijo z dolino in lažje uresničeval načrtane cilje. Ker je bila takrat infrastruktura na kmetiji v zelo slabem stanju, obnovitvenih del nikoli ni zmanjkalo, največji po-

seg pa je predstavljala obnova hleva. Ker je posestvo, na katerem je Franc gospodaril, dajalo premalo dohodkov za zastavljene načrte, si je skozi vsa ta leta iskal dodatni vir zaslužka s prevozi lesa s konjsko vprego predvsem iz državnih gozdov. Veliko olajšanje pri delu pa je doprinesel leta 1976 nabavljen traktor, z njim pa postopoma pripadajoči priključki, ki so bistveno olajšali težka ročna dela na kmetiji.

V zakonu se je Francu in Hildi rodilo šest otrok. Kljub veliki zaposlenosti z opravljanjem vsakdanjih opravil sta si znala oba vzeti čas tudi zanje in jih vzgajati v poštene delovne ljudi. Vedno sta stremela k temu, da njuni otroci ne bi čutili kakršnegakoli pomanjkanja in da bi s šolanjem kar najbolje pripravljeni stopili v neizprosno življenje.

Po upokojitvi je Franc svojo kmetijo leta 1990 predal sinu Vladu, sam pa je še naprej marljivo pomagal pri lažjih kmečkih opravilih, kolikor mu je zdravje dopuščalo. Zelo se je veselil obiskov vseh svojih otrok, posebej pa je bil ponosen na enajst vnukov. Ko se mu je pred kratkim rodila še pravnukinja, se je večkrat rad pošalil, da ima sedaj enajst in pol vnukov.

Bil pa je Franc v svojem življenju tudi vseskozi politično aktiven, vključen v odbore kmetijske zadruga, bil je delegat na takratnem Gozdnem gospodarstvu in aktiven član Zveze borcev. V veliko veselje mu je bil tudi lov, saj je zelo cenil in spoštoval naravo ter se z veliko odgovornostjo zavzemal za njeno ohranitev, predvsem pa je znal pomagati divjadi, ko je v zimskem času nemočno čakala na lovčev pomoč. V lovski družini Gradišče je deloval od leta 1958 in za svoje požrtvovalno delo tudi prejel priznanje za lovske zasluge, lovska zveza Slovenije pa ga je odlikovala z redom za lovske zasluge tretje stopnje.

Dolga in ustvarjalna je bila pot dragega Franca, ob nenadni in hudi bolezni pa je veliko njegovih načrtov ostalo neuresničenih.

## ZAHVALA

Svojci se najlepše zahvaljujemo osebju Bolnišnice Slovenj Gradec za oskrbo in lajšanje bolečin v njegovih zadnjih trenutkih, vsem, ki ste nam s toplo besedo stali ob strani, darovali cvetje in sveče ter gospodu župniku Tadeju Legnerju za opravljen pogrebni obred. Lovcem LD Gradišče hvala za organizacijo in izvedbo pogreba, Jožetu Krevhu, Maksu Šavcu in predstavniku lovske družine Urošu Škorjancu za podane govore. Muškim rogistom in mežiškim pevcem hvala za odigrane in zapete žalostinke in Franciju Šavcu za odigrano Tišino. Vsem, ki ste dragega pokojnika pospremili na njegovi zadnji poti, iskrena hvala.





## Zahvala



Ob boleči izgubi našega dragega brata, očeta, dedka in pradedka

**Ignaca Brložnika,  
Šulerjevega Naca**  
s Sel pri Slovenj Gradcu,

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste darovali cvetje, sveče ter svete maše, vsem sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam izrekli so-

žalje in nam stali ob strani v teh težkih trenutkih. Hvala vsem, ki ste molili zanj ob žari.

Posebej se zahvaljujemo osebju slovenjgraškega zdravstvenega doma in slovenjgraške bolnišnice za ves trud in lajšanje bolečin ter za vso nego, ki so mu jo nudili.

Hvala gospodu župniku Gabrijelu Knezu za lepe tolažilne besede in lepo opravljen obred, hvala Petru Pungartniku za lepo zapisane besede slovesa, hvala govornikoma Cvetku Fajtu in Dušanu Leskovcu, hvala lovčemu LD Slovenj Gradec in ostalih lovskih družin Koroške, hvala vojnim veteranom ZBNOV in Policijskega veteranskega društva Sever za Koroško, hvala pevcem MPZ Ksaver Meško in Lovskega okteta Prežihovo, hvala vsem, ki ste nosili prapore, izvajalcu Tišine ter vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti in ga imeli radi.

Hvala tudi pogrebni službi Javnega komunalnega podjetja Slovenj Gradec.

**Žalujoci: žena Pavla, hčerka Zdenka z družino ter ostali sorodniki in vsi, ki smo ga in ga bomo vedno imeli radi**

**V naših srcih bo ostal lep spomin nanj!**

### Ignac Brložnik

☆ 1929

† 2008

Sleherna smrt je tista dokončnost, ko se nam skoraj kot v preblisku razodenejo bistvo pokojnika, vrednost in pomembnost njegovega ravnanja in dela. Z vso upravičenostjo lahko izrečemo: umrl je prizadeven človek, odločen borec za pravice, hkrati pa tudi pozoren in ljubeč zakonski mož ter zgleden družinski oče, dedek in pradedek. Težko in nevhvaležno je na kratko predstaviti skoraj 79 let življenja in dela človeka, ki je vso energijo in znanje svojega najplodovitejšega obdobja posvetil svoji družini, sosedom, prijateljem in znancem.

Ignac Brložnik, po domače Šulerjev Nac, je bil rojen 22. junija 1929 na domačiji v vznožju Uršlje gore. Materi Mariji in očetu Valentinu se je rodil kot drugi izmed štirih otrok. Zgodnja leta svoje mladosti je preživel v času, ko slovenska beseda in slovenska pesem še nista imeli dokončne pravice. Osnovno šolo je obiskoval v Kotljah v letih pred in med drugo svetovno vojno. Kot mlad kmečki fant je doživel gorje tistega mračnega obdobja, v katerem se je izkazal kot kurir takratnim partizanskim enotam, kar je v njem ustvarilo

domoljuba in borca za pravice preprostih kmečkih ljudi. Po odsluženem vojaškem roku v letih od 1950 do 1953 je kot zdrav kmečki fant ostal doma na kmetiji. V tem času je v bližnji soseščini spoznal Pavlo, s katero se je poročil v letu 1955. Po dveh letih zakona se jima je rodila hčerka Zdenka, ki mu je pomenila vse tisto, kar edina hčerka sploh lahko pomeni očetu.

V zgodnjih sedemdesetih letih je izgubil očeta. Prevzel je kmetijo, na kateri sta skupaj z ženo Pavlo skrbno gospodarila. V teh letih se je hčerka Zdenka poročila s Feliksom Kresnikom, ki je pridno pomagal pri težkem delu na kmetiji. Skupaj z ženo se je zelo razveselil rojstev vnukinj Marjete, Silve in Albine, ki se jim je razdaljal v najlepšem pomenu besede.

V zgodnjih osemdesetih letih mu je umrla mati Marija. Izguba obeh staršev in težko kmečko delo sta načela njegovo zdravje, vendar je zahrbtno bolezen pregnal s trdnostjo Selčana in neomajno voljo do življenja. Njegovo življenje je zaznamovala tudi osamosvojitvena vojna za Slovenijo, v kateri se je še posebej izkazal. Kot gospodar kmetije pri Šulerjevih je kljub težavnosti takratnih razmer hranil večjo količino orožja koroške policije. Za svoj velik prispevek je v letu 1993 prejel bronasti znak zaslug za varnost Organov za notranje zadeve Republike Slovenije in pozneje še znak osamosvojitve Policijskega veteranskega društva Sever za Koroško. Bil je aktiven član upravnega odbora Združenja zveze borcev narodno osvobodilne vojne Sele-Vrhe, v katerem je dolgo let deloval kot praporščak. Veliko je prispeval tudi pri ustanavljanju in delovanju Prostovoljnega gasilskega društva Sele-Vrhe.

Njegovo veselje ob pogledu na urejeno kmetijo in družino, ki se je v tem obdobju povečala za tri pravnukinje in pravnuka, je kruto prekinil požar gospodarskega poslopja v poletnih mesecih 2001. Z grenkobo v srcu in z upanjem na boljše prihodnost je z njemu poznano trdnostjo in delovno vnemo njegove družine, sosedov, vaške skupnosti, bližnjih in daljnih prijateljev zgradil nov hlev, ki je v ponos celemu kraju. V življenju ni poznal prestanka, temveč samo delo in pot naprej. Kljub temu je izguba težko ustvarjenega ob trdem delu na kmetiji v njem znova prebudila zahrbtno bolezen, ki ji je kljuboval z vedrino in upanjem na ozdravitev, vendar je bila bolezen močnejša.

Nikakor pa ne smemo pozabiti žene Pavle, hčerke Zdenke, zeta Feliksa, vnukinje Albine in njegovih najbližjih, ki so mu do zadnjega trenutka življenja po svojih močeh lajšali bolečine in nesebično prečuli noči, da bi sebi in bližnjim ohranili skrbnega moža, očeta in dedija.

Spominjam se besed, napisanih nad vhodom največje knjižnice na svetu: »Tukaj mrtvi živijo, tukaj nemi govorijo!« Bil je človek, ki je vsakemu, ki ga je srečal, vzbujal spoštovanje in dobroto, cenil je ljudi, nikoli pa ni izpostavljaj sebe, znal je prisluhniti drugemu in mu vlti upanje.

**Spec. Peter Pungartnik**







Pavel Pogorevc

☆ 1921

† 2008

Ko se je narava, ki jo je Pavlek poleg svoje družine najbolj ljubil, prebujala, ko je vse cvetelo in zelenelo, se je naš prijatelj in član vitanjskih upokoencev za vedno poslovil od nas. Njegova življenjska pot je končana. Iztekel se je

torej poslednji čas. Ure in dnevi, meseci in leta minevajo in čas, ki je minil, se nikdar več ne vrne.

Bil je miren in pošten človek, bil je vzgled dela, izredno ljubezniv, preprost, osebno skromen in požrtvovalen. Njegov zdrav in duhovit humor, ki ga je nevsiljivo posredoval drugim, je razodeval dobro srce moža, ki ni iskal lastne časti in

koristi, temveč srečo drugih. Njegova beseda je bila jasna in prijateljska.

Pavlek je bil cela desetletja nepogrešljiv in zvest član našega društva. Na prireditvah je s svojo navzočnostjo in s humorjem znal razveseliti še tako dolgočasno družbo. Če je bil odsoten, smo ga takoj pogrešili. Radi smo prihajali k njemu na dom, saj nas je vedno dobrodušno sprejel. Bil je tudi ugleden gospodar na svoji kmetiji, dober mož svoji ženi in dober oče svojim otrokom. Žal pa usoda nikoli ne počiva. Pred dobrima dvema letoma mu je umrla žena Lena, s katero sta se izvrstno razumela. To je Pavleka zelo prizadelo. Takoj smo upokojenci opazili, da ni več isti Pavlek, kot je bil poprej, nič več veselja ni bilo v njem, povrhu pa ga je napadla še neozdravljiva bolezen. Seveda je bila prisotna tudi že častitljiva starost in tako je naš Pavlek omagal v starosti 87 let.

Njemu ne ostaja nič več, nam pa ostajajo spomini nanj: vse lepo, dobro in pošteno, saj drugega ni poznal.

Vitanjski upokojenci



## Nomen pleksikon - Pleksikon imen

Franc Vezela

Pišem, da bi razkril vso mizerijo, ki tare človeka in si jo sami ukrojimo po meri.

... da te ne zajame malodušje,  
ko prebereš ...

### IMENA PO MOJE

MOJA INTERPRETACIJA IMEN JE DOMIŠLJIJSKA  
JE PESNIŠKA SVOBODA KI SI JE NE PUSTIM KRATITI

### MAJ

Je še vedno mesec ljubezni, kljub nasprotovanju nekaterih.  
Že beseda maj pove .  
Če si dovteten za čare (čeri) življenja, potem ti je maj vse.  
Ko mine, čakaš na drugega.  
Ki ne pride vedno.  
Vedno mora biti en zadnji ...  
Bi bilo sicer zanimivo?

Anagram za ta mesec (vsak si ga ne zasluži):

Te tipe zanimajo EDINO ŽEMLJE.  
Kdo so?

ČE NIČ NI RES POTEM JE VSE V REDU

NIMA ZVEZE Z ZNANSTVENIM RAZISKOVANJEM  
KI JE ŠE BOLJ PSEVDOZNANSTVENO  
KOT MOJA SVOBODA DO IZRAŽANJA

ČE PA JE RES KAR NI DOKAZANO  
POTEM – JE ŠE BOLJ V REDU

**BORIS** – ležeren tip. Če ga preveč navijejo, postane pijanec, kolerik (po Dovlatovu). Ni mu všeč, da mora biti tak. Zato prikriva. To mu je vseeno. V bistvu je mehka duša.  
A. S.: prikriti psiho.

**ALEKSANDER** – velik, seveda. Velik človek. Vsaj misli, da je. Vedno mora biti velik, da ga opazijo. Življenje na nek način igra, zato ga le-to izigra. Marsikdaj ne ve, da je tečen. Sandi je bolj mehka in izmuzljiva varijanta. Aleks bolj atakiran. Brihtnost jim ne pomaga, da bi koristno porabili svoje življenje.



**CVETO** – cvetka med cvetovi. Sodi med: Zdeno, Cveto, Zlato, Dane, Franjo, Lovro ..., konča se z robustnim Dragom. Široka je lista teh zmuznetov. Cvetota skoraj nikdar ne kličejo Cveto. Če je Keka, ti nabriše kolegico, preden rečeš keks. Ako je Cveto prepariran, se spremeni v copato. Pije tudi seveda. Večni unikat.

Kot so nekateri večni filistri.

**ANGEL** – ha ha! Ne veš, če je lep ali grd. Lahko je oboje v enem. Zelo skriven in odmaknjen. Nagnjen k depresiji. Na trenutke tudi evforična natura. Deluje kot angel. Ne veš, če je ali ga ni.

**STANKO** – drugačen od Stanislava. Odlikuje ga točnost. Imena s končnico -ko povzemajo svojstven voajerizem. Niso nevarni, čeprav v njih tiči psiho.

**VIKTOR** – ena agresivna figura. Ali pa tih, neviden. Viktor stremi k zmagi. Ne na način Aleksandra ali Janeza, temveč stremi po zmagi sami po sebi. Zna biti nadležen, a ni hudobne narave. Raje nagajiv. Trmast.

**GREGOR** (majski) – eno tistih imen, zaradi katerih se spleča živeti. Če si povrhu še Grega, si na konju. Samo paziti moraš, da ne postaneš Gregec. Grešni kozel za vse sorte traparij. Eno najsvetlejših imen pod soncem. Konec koncev imamo Gregorijanski koral in enak koledar – Gregor živi kot minister, ima motor ali vsaj željo po njem. Lahko se prevzame.

**ŽIGA** – eksotika veseljačenja. Žiga bi moral biti povsod. Žge ga in nažiga, prižiga in šavsja. Iluzorno svetlo ime za tipe, ki ga nosijo. So v zraku. Ali zelo obteženi in prizemljeni, resignirani.

A. S.: To so redki.

Sicer pa Žige ne spregledaš. Žiga včasih žvižga ali si požvižgava, kar je tudi značilnost Mihe.

**PANKRACIJ, SERVACIJ, BONIFACIJ** – prava sodrga na kupu. Imej tri sinove s temi imeni. Pa si oplel! Bogati v duhu, žalostni v telesu – je to privilegij? Aluzija nečimrnosti?

Pan kracij je baza in ima, daje.

Ser vacij je servis, kot pove ime – je dogajanje, dinamika (če verjameš).

Boni facij želi vsem dobro, je dobrota.

Vse to nekje ... V končni fazi nam pripeljejo žensko. Oni ne vejo, kaj bi z njo, so premrzli. A boginja Zofija je tu! Njim je vseeno. Imej takega moža! Ali sina!

**ZOFKA** – begavka. Zofka bi morala biti Sonja, če bi hotela biti bolj pri tleh. Nobena ni srečna, kot bi morala biti. Zofka je resna in leteča. Burka duhove. Ima lepo medenico. Pazi se religije. Sicer boginja modrosti, ima pamet, s katero si pa ne zna pomagati. A. S.: vase zaprta in mirna. Redkost.

**JOŠT** – naš nemirni Jošt zasleduje boginjo. Je tudi leteči. Včasih lebdi, drugič sloni. Je unikat. Kot Zofka. Pije. Zofka naskrivaj, Jošt javno. In brez sramu. Včasih ga je bilo zaradi tega sram. To je mimo. Jošt kot mimohod. Je kot ena rolka.

**ERIK** – ne ve nič o sebi. Sicer radoveden, ne pa pronicljiv. Noče vedeti, da ga zajebavaš, zato ne ve. In mu je fajn. Erik se v bistvu ne napreza. Lagodno skuša preko morebitnih ovir. Krmari in lepo mu je, kot rečeno. Če se zapije, mu grda prede. Včasih je treba babo preteptati!

**IVO** – ponižen, včasih razdiralen. Tak je. Malo šizofrenije, ščepec paranoje in košček depresije, pa smo tam! Ni mu lahko (komu pa je?). Venomer nekaj počne. Ali pa – A. S.: neomajen lenuh.

**BERNARD** (medo & močni) – mehka duša, da popizdiš! Zna biti za kratek čas brutalen, pravzaprav rjove. A to se redko sliši. Ker rjove v sebi. Če nima posebnih težav, ni naporen. Beno je še mehkejši puter. In snov za psihota. Lahko tudi deloholik. Ali kmečko garač.

**FELIKS** – jebote Feliks! Kdo te tako imenuje? Parodija na Islam in Indonezijo! Parodija na parodijo. Moral bi biti na radiu. Feliks te uniči s svojim razmišljanjem. Je psevdo tip. Kaj veš, kaj mu je! Ni mu težko naseljevati planeta. Srečko iz Feliksa je bolj nesrečko, vendar enakega karakterja.

**MILAN** – neobstojni (kot bi rekli moj lan). Shizofrenija! Nekateri Milani jo obvladajo. Nihče ne ve. Zato velikokrat manj shizofreni kot ostali sozemljani. Milan nenehno raziskuje. A nič ne najde.

Je zadovoljen na nek način.

**ŽELJKO** – med tistimi, ki nastopajo. Željko je na sceni. Saj tako želijo. Če se umakne, ga ne vidiš. Je nedosegljiv. Se ne premakne.

Če se pojavi, a vedno se, ponovno scena. Seveda. Žur! Ne jemlje preveč resno vsega skupaj, čeprav ga življenje resno obravnava.

**SUZANA** (Šosanna – lilija) – opisana opevana narisana Suzana. Seveda ima mehko dušo, zakaj vprašate? Druga plat: nedostopna v vseh pogledih. Pohotna, da jo rišejo, in ukazovalna do ... Še kar spretno se ovija, kjer se ovija. Brez Suzane težko, s Suzano še težje. Ali pa je obratno?

**ZDENKO** – je za zgago. Bolj dolgočasno bi bilo, če ga ne bi bilo. To vsekakor. Če je natak, še bolj pazi! Nima časa za resne stvari. Kar naprej nekaj muti, ni pa kaj prida rentabilen. Če imaš z njim posla, ravnaj pravilno in se pravilno obnašaj. Kot vsi na -ko tudi on perverzen in voajer.

**AVGUŠTIN** (vzvišeni) – velikokrat v posmeh. Zato se prelevi v Avgusta. Še vedno klovn. Malo manj, a še vedno. V končni fazi, če klone, postane Gusti ali Gustl, ista figa, ki v prazno miga. Ne ve, da ni vzjel nič od življenja. Če pa ve, je malo koleričen.

A. S.: Občasni ekscesi.

O, du lieber Avguštin ...

**MAGDALENA** – izredna erotika. Že dolgo vemo. In bi radi. A je nonšalantna. Se napravlja. Nagaja. Ima lepo krilo!

A. S.: ezoterična, neprisebna, nedostopna ali kurba.

Neke vrste hudič. Ali pa sta v njej Magda in Lena. Predrzo in vztrajno ju drži skupaj. Sicer je kaos!

**IVANA** – imej to ime, pa si zajebala. Stroga, kolerična, bistra, dinamična, ali pa povlečena sama vase. To je nevarno stanje. Zanj je normalno, da povzroča nevarno stanje drugim. Zaradi tega jo kdaj pa kdaj uničijo. Zažgejo, na primer. In blagoslovijo grmado pred tem. Mogoče ni slabo mislila. Orodje v tujih rokah? Poskusni kunec? Tudi ti si poskusni kunec, če si njen zlahtnik, mož ali sosed (sodelavec). Ivana, kar zahtevno ime. Pravi pasijon. In pokora. Ivana, če dobiš Denisa, sta neizrekljiv par!

**ANGELA** – v najboljšem primeru si lahko Gela. Pa še to ni kaj prida. Gelco vsi jebejo. Gela se vsaj postavi kdaj zase. Ta kdaj je bolj redek. Angela je preveč v zraku in vsakdanja v drobnarijah. Ne ve, kaj se dogaja. Tudi ona je kot Angel: ne veš, če je lepa ali grda.

Pri Geli se to bolj razloči. Če ni zagrenjena, je dokaj znosna.

Ne mara za inovativnost.

A. S.: radovedna.



# Prvomajski sprehod pod Uršljo goro

Gorazd Mlinšek

Letošnje prvomajsko jutro je bilo za vse Korošce – tudi za tiste, ki so predolgo kresovali – lepo in jasno. Ravenčane je v kristalno čistem jutru prebujala budnica Železarskega pihalnega orkestra z Raven na Koroškem. Naporen prvomajski »šiht« so imeli naši muzikanti, saj so jih pričakovali tako Ravenčani kot prebivalci bližnjih zaselkov Raven na Kroškem, svoje igranje pa so zaključili na osrednji prvomajski proslavi na Ivarčkem jezeru pod Uršljo goro. Mnogi so se podali na to zanimivo prireditev kar peš. Nekateri so šli na Ivarčko jezero po daljši poti in izkoristili lepo dopoldne za prijeten raziskovalni sprehod. Med njimi sem bil tudi jaz. In kaj sem zanimivega odkrival in doživljal po gozdnih poteh in brezpotju pod Uršljo goro ta dan?

S Čečovja sem jo mahnil čez

Navrški vrh v Avguštinov jarek. Najprej sem se ustavil na pred kratkim urejenim in posekanim žariščem lubadark. Kontroliral sem ulov lubadarjev v škatlasti pasti. Ulov je bil zadovoljiv. Ulovljeni veliki lubadarji in maloštevilni mali lubadarji mi niso pozirali z veseljem, vse skupaj sem namreč dokumentiral s fotografskim aparatom.

Pot sem nadaljeval po novo zgrajeni gozdni prometnici, ki je bila zaradi spravila lubadark zelo razrita. Z lubadarjem napadeno hlovovino je bilo potrebno spraviti iz gozda pravočasno, dodatno pa bo potrebno urediti vlako. V Avguštinovem jarku sem zakorakal na lokalno cesto proti Lubasu. Že od daleč sem slišal prijeten zvok harmonike. Če bi se podal na pot bolj zgodaj, bi prisluhnil tudi ubranim akordom god-

be. Pridružil sem se krajanom zaselka Podkraj, ki so že kar nekaj ur praznovali prvi maj. Prijetno je bilo pokramljati in se poveseliti z njimi. Trdno odločen, da nadaljujem pot, sem jo mahnil kar počez proti Smučarski koči. Občudoval sem ruševine starega mlina in žage, se jezil na motokrosiste in analiziral poškodbe naravnega mladja po divjadi med z mrežastimi tulci zaščitenimi sadikami velikega jesena.

Cesta proti Naravskim Ledinam je bila zaradi obnovitvenih del zaprta, do Ošvena jo bodo namreč asfaltirali. Na novo so zgradili mostove. Zaprtje ceste me ni motilo, saj sem pot nadaljeval nad Janetom skozi gozd, prečkal gozdno cesto proti Jurčku in se podal v divji jarek na planinsko pot, po kateri sem v dežni nevihti točno opoldne prišel na

Ivarčko jezero.

Kljub mokroti z neba je bilo vzdušje tisoč in več glave družine veselo. Slavnostni govornik je bil Mitja Šipek, upokojeni železarniški strokovnjak in kulturni delavec, ki je na preprost način opisal razvoj delavstva, še posebno pa svoja doživljanja v nekdanjem in današnjem železarskem Guštajnu. Pozabil ni niti na slovenske tajkune. Za kulturni program so poskrbeli pevci kvinteta Ajda in ravenska godba, za zabavo pa ansambel Koroški jeklarji. Tudi tretja nevihta ni odgnala razpoloženih obiskovalcev, saj je bilo za jedačo in tekočo mokroto poskrbljeno. Sam sem poln energije in radosti zaključil prvomajski sprehod v poznih popoldanskih urah. Živel 1. maj!



Zlatko Škrubej

## Humor

### On je kriv

Mala Anja priteče k mami v kuhinjo:

- Mami, Alen je razbil steklo na našem rastlinjaku!
- Kako se je to zgodilo?
- Vanj sem vrgla kamen, on pa se je sklonil.

### Izkušnje

- Mali Kristian vpraša atija:
- Ati, zakaj vedno govorijo o boginji zmage in nikoli o bogu zmage?
  - Ko se boš poročil, boš že razumel.

### Zadovoljstvo

- Mož in žena se vrneta iz kina domov pa vpraša ona: - Kateri del filma ti je bil najbolj všeč, dragi?
- Tisti, ko ti je gledalec na tvoji desni rekel, da bodi že enkrat tiho ...

### Primerjava

- Brane vpraša sodelavca Milana:
- Kako si prišel včeraj iz gostilne domov?
  - Kot strela.
  - Kako kot strela?
  - V cik-caku.

### Grozljivka

- Prijatelja modrujeta, pa reče eden:
- Ta naša demokracija pa sploh več ni pravljica.
  - Kaj pa je?
  - Prava grozljivka ...

### Noseča soproga

- Marija in Jožef stojita v Betlehemu pred krčmo. Prosita za prenočišče. Krčmar jima reče:
- Prenočišč nimam več!
  - Ampak pogledjte, moja žena je noseča, nadaljuje Jožef.
  - Jaz nimam nič pri tem, jezno odvrne krčmar.
  - Jaz tudi ne, jezno odvrne Jožef.

### Akumulator

- Avtomehanik lastnici avtomobila:
- Gospa, bojim se, da je problem večji, kot sem mislil. Prepričan sem bil, da je avtomobilu potreben nov akumulator.
  - In?
  - Na žalost akumulator potrebuje nov avto.



S tole pokojnino pa še maček ne preživi!

## Viharnik

### izdaja:

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d., Vorančev trg 1, 2380 Slovenj Gradec



GOZDNO GOSPODARSTVO SLOVENJ GRADEC D.D.

telefon: 02 88 43 332

faks: 02 88 42 684

e-mail: viharnik@gg-sg.si

### direktor:

Silvo Pritrznik

### glavna in odgovorna urednica:

Ida Robnik

### uredniški odbor:

Ida Robnik, Brane Širnik, Gorazd Mlinšek, Jože Potočnik, Marta Krejan, Franc Jurač

### lektorica:

Marta Krejan, prof.

### idejna zasnova, grafično

oblikovanje in priprava za tisk: Jože Repas, design

### tisk:

ZIP Center d.o.o. Ravne na Koroškem

### avtor fotografije na naslovnici:

Janez Bauer

Na podlagi mnenja ministrstva za informiranje z dne 30. 1. 1992 je Viharnik proizvod informativnega značaja (tč. tarifne številke 3).





Ravska godba na Ivarčkem jezeru



Praznovanje 1. maja v Podkrajju



Kvintet Ajda na Ivarčkem jezeru



Na prvomajski proslavi na Ivarčkem jezeru

Se vidimo doma.



PREMOŽENJSKO ZAVAROVANJE  
Z OSEBNO IN PRAVNO ASISTENCO



asistenca doma



# TRAKTOR MASSEY FERGUSON 4445-4WD Z GOZDARSKO NADGRADNJO

V Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec, d. d., in firmi Duler, d. o. o, iz Pameč smo izdelali nadgradnjo na traktor Massey Ferguson 4445-4WD in s tem prvi tako opremljen traktor v letu 2008 predali v uporabo.

Traktor ima naslednje tehnične karakteristike:

Motor:	<b>72 KW</b> -Sisu Diesel
Menjalnik	<b>12 + 12</b> , kar dobimo s pomočjo 4-stopenjskega menjalnika, ki ima dodane tri reduktorje (hitrostne skupine) in nudi 12 + 12 prestav. Enota menjalnika za spremembo smeri vožnje je dodana pred menjalnikom. Vse prestave so sinhronizirane.
Zavore:	v olju potopljene, večlamelne disk zavore
Sprednja prema:	<b>4WD</b> – pogon na sredini, hidravlični vklop pogona in blokada diferenciala; dovoljena statična obremenitev: <b>4500 kg</b>
Zadnja prema:	dovoljena statična obremenitev: <b>4536 kg</b> kolotek: <b>2030–2130 mm</b> priključna gred: <b>540/750 min-1</b>
Pnevmatike:	zadaj: <b>18.4 x 30</b> spredaj: <b>12.6 x 24</b>
Teža z nadgradnjo:	cca <b>5300 kg</b>
Največja hitrost:	<b>40 km/h</b>

Gozdarsko nadgradnjo sestavljajo naslednji elementi:

- nosilec vitle in zadnje zaščitne deske ter zadnja zaščitna deska,
- sprednja rampalna deska s pritrdilnimi in nosilnimi elementi,
- zaščitni okvir za kabino in zaščitne mreže za stekla.

Vsi sestavni deli nadgradnje so skonstruirani tako, da so nosilni, robustni in da pri normalnem delu nudijo dovolj veliko varnost.

Na traktor MF 4445 je zmontirana dvobenska vitla Igländ 6000 Pronto z daljinskim upravljanjem.

Menimo, da smo s to obliko nadgradnje uspeli optimalno rešiti razmerje med vlečno silo in obtežbo traktorja ter varnostjo. To izvedbo nadgradnje bomo ponudili tudi drugim gozdnim gospodarstvom in zasebnikom, ki se profesionalno ukvarjajo z delom v gozdu.

Ta nadgradnja je primerna in zadostuje vsem kriterijem pri kandidaturi za nepovratna sredstva po ukrepu POVEČANJE GOSPODARSKE VREDNOSTI GOZDOV iz programa razvoja podedelja 2007–2013.

Drago Pogorevc, dipl. inž. str.

